Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 80 | Łódź, Sroda, 3 kwietnia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ט אדר ב׳ תרצ״ה | № 80
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מוראדיג געשלעג אין שטאט-ראט

גלעזער און בענקלעך אויף די קעפ פון די יודישע ראטמענער. — צושלאגענע די ראטמענער מארגאלים און ביאלער. — די זיצונג איבערגעריסען געווארען

דער „אריער-פאראגראף" אין דער קינסטלער-פרעמיע אפגעשאפען געווארען

ס'איז געקומען דערצו, אויף וואס מ'האט זיך געקענט ריכטען. די ענדעקעס האבען נישט גענוג מעהר קיין עקעלהאפטע מויל-ארגומענטען און אנ-געהויבען מיט פויסט-ארגומענטען. ס'איז נעבטען געקומען

צו דעם ערשטען אבער דערפאר גרוי-סען געשלעג אין שטאט-ראט

דאס הייסט, אז דאס געשלעג איז געווען איינזיי-טיג די ענדעקישע ראטמענער האבען געשלאגען די יודישע. מ'האט געווארפען מיט גלעזער און בענק-לעך, מ'האט פערוואונדעט יודישע ראטמענער און מ'האט געדראהט, אז „דאס ערשטע מאל איז געווען מיט א גלאז, דאס צווייטע מאל וועט זיין מיט א קויל אין קאפ".

ס'איז געווען א מורא'דיג בילד פון אנווענדען ברוטאלע מאכט פון דער ענדעקישער כאמסקער גרופע געגען דעם הייפעלע יודישע ראטמענער, וועל-כע קומען אפ חיבוט הקבר, זיצענדיג אויף די זי-צונגען אין שטאט-ראט און אויסהערענדיג דאס אלץ, וואס מען איז געצוואונגען דארט אויסצוהערען.

נאך דעם פינאל פון דער נעכטיגער זיצונג אין שטאט-ראט מוזען זיך די יודישע פראקציע געניי אפשטעלען אויף דער ווייטערדיגער טאקטיק בנוגע די ענדעקעס און אויך בנוגע דעם שטאט-ראט, אפשר קומט אוים פון גרונד אוים צו ענדערן די שטעלונג פון די יודישע פראקציעס.

נאך אכט א זייגער אין אווענד עפענט דער פאר-זיצער קאמיסאר וואיעוואודזקי

די זיצונג

ער ערקלערט, אז ראטמאן אברהם מאיר קאפלאן (פעראייניגונג פון די יודישע פראקציעס) האט זיך אפגעזאגט פון זיין מאנדאט און אויף זיין ארט איז אריינגעגאנגען דער האנדעלס-ריכטער יא-קוב ליבראך, וועלכער איז שוין אנוועזענד געווען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאט-ראט.

דאן קאמוניקירט דער קאמיסאר, אז די וואיע-וואודזטווע האט בעשטעטיגט מיט קליינע ענדערונ-גען דעם סטאטוט פון בעשטייערן פערוויילונגען און פארשטעלונגען.

דאן ערקלערט דער קאמיסאר, אז צוליב דעם, וואס דער בודזשעט איז נאך נישט אנגענומען גע-ווארען, האט ער בעאויפטראגט אלע אפטיילונגען אויסצופיהרען אין חודש אפריל די בודזשעטען פון זייערע אפטיילונגען אין דער הויך פון איין צוועלפ-טעל פון פאראיאהריגען בודזשעט.

נישטא קיין אריער-פאראגראף

צום סוף ערקלערט נאך דער קאמיסאר, אז ער האט געפונען פאר נויטיג אפצוהאלטען דאס אויס-פיהרען דעם בעשלוס פון שטאט-ראט וועגען אריינ-שטעלען דעם „אריער-פאראגראף" אין דער קינסט-לער-פרעמיע פון דער שטאט לאדז, ביז צו אנ'עווענ-טועלע איבערחזר'ן דעם בעשלוס דורך דעם שטאט-ראט, וואס וואלט דעמאלט געדארפט האבען צוויי-דריטעל שטימען. די מאטיווען, וואס האבען בעוואוי-גען דעם קאמיסאר אנצונעמען די שטעלונג זענען געווען די, אז דער בעשלוס איז אין סתירה צו דער קאנסטיטוציע פון 17. מערץ 1921, וועלכע גיט גליי-כע רעכט אלע בירגער פון לאנד. אזא בעשלוס וואלט ארויסגערופען אנ'איבריגען פערמענט צווישען דער בעפעלקערונג און וואלט כמעט אונמעגליך געמאכט דאס ווייטערדיגע נארמאלע פיהרען די בעראטונגען אין שטאט-ראט.

אדוו. קאוואלסקי שרייט: איהר פערטיידיגט די זשידקעס.

קאמיסאר וואיעוואודזקי: איך פערטיידיג די פוי-לישע קולטור.

קאמיסאר וואיעוואודזקי מאכט אויפמערקזאם, אז ער וועט נישט מעהר טאלערירען די פראקטיק, וועלכע ס'פיהרען געוויסע ראטמענער ארויסצוגעהן און אריינצוקומען ביי די אפשטימונגען (געמיינט ראטמ. קאהלערט), דורך וואס זיי שטערן דעם נאר-מאלען גאנג פון דער אפשטימונג.

ס'נעמט א ווארט דער ענדעקישער ראטמאן פאד-גורסקי, וועלכער האט א רייה אנפראגען צום קא-מיסאר, ערשטענס פארוואס דערלאזט ער נישט קיין אנפראגען און דרינגענדע פארשלאגען בעת די בוד-זשעט-זיצונגען, צווייטענס — פארוואס ווענדעט זיך עפים דער פארזיצער צום ראטמאן קאהלערט, אז ער טאר נישט פערלאזען אויף א מאמענט די זיצונג, דריטענס דערמאנט ער זיך, אז דאס מיטשטימען פון קאמיסאר ביי פערשידענע פראגען איז נישט לעגאל, פירטענס — פארוואס מאכט דער אינדוסטריע-אמט ביים מאגיסטראט

שיקאנעס דעם ראטמאן קאהלערט

וואס איז נקמה פאר זיין שטעלונג אין שטאט-ראט.

קאמיסאר וואיעוואודזקי ערקלערט, אז דער אינ-דוסטריע-אמט פון דער ערשטער אינסטאנץ מאכט נישט קיין ספעציעלע שיקאנעס דעם ראטמאן קאה-לערט, נאר אויב דער ראטמאן איז מיט זיין לאקאל נישט אין ארדנונג, מוז ער אונטערליגען די זעלבע בעדינגונגען, וואס אלע אנדערע בירגער.

דער דייטש קאהלערט נעמט א ווארט און ער-קלערט, אז דער ראטמאן טראווקאווסקי (פון ב. ב.) האט איהם געדראהט, אז אויב ער וועט ווייטער אזוי שטימען אין שטאט-ראט, וועט דער שטייער-אמט איהם רואינירען. ער ערקלערט אבער, אז ער וועט ווייטער אזוי שטימען און זיך נישט אפשרעקען פאר קיין שום דראהונגען, און ער טוט דאס דערפאר, ווייל מ'האט די דייטשען ביי די וואהלען צוגענומען א מאנדאט, וואלט דאס נישט געווען, וואלט ער שטענדיג געשטימט מיט „בע-בע") אין זאל ענט-שטעהט א הויך געלעכטער).

ראטמאן טראווקאווסקי (ב. ב.) ערקלערט דערויף, אז ער איז פארזיצער פון סוחרים-פעראיין, אין וועל-כען קאהלערט איז א מיטגליד און אין פעראיין האט ער גאנץ פריוואט גערעדט מיט קאהלערט'ן, אז זיין ארט אויפפיהרען זיך אין שטאט-ראט איז נישט עטיש.

דאן טרעט מען ערשט צו דער אפשטימונג פון פערשידענע פאזיציעס אין בודזשעט פון דער גע-זונדהייטס-אפטיילונג.

ס'ווערען אפגעווארפען די סאציאליסטישע פאר-שלאגען וועגען העכערן די סומעס פאר די אמבולא-טאריומס, פאר קימפעטארין-הילף, און פאר פער-גרעסערן די אויסגאבען פון דער שטאט פאר אויס-האלטען קראנקע אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל. דעם לעצטען פארשלאג מאטיווירט ראטמאן מילמאן. ער ווייזט אן, אז דער שטאט פעהלט שפיטאל-בעטען, בעת

אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל איז פערהאן פיל ארט

נאר דער מאגיסטראט וויל נישט אהין שיקען קיין קראנקע.

ראטמאן מינצבערג מאטיווירט די פארשלאגען וועגען אסיגנירען 5000 זל. פאר דעם משוגעים-הויז ביי דעריודישער קהלה און 5000 זל. פאר דעם זויג-לינגס-היים ביי „טאז". ראטמאן מינצבערג זאגט: אלע זענען מסכים דערמיט, אז אין די שפיטעלער איז פערהאן צו ווייניג ארט, נאך ווייניגער איז פאר-האן אין די משוגעים-שפיטאלען און ווען די יודישע קהלה פערטרעט דעם מאגיסטראט אין אויסהאלטען איבער 100 גייסטיגע קראנקע, וואס קאסט 60 טוי-זענד זלאטעס, וועלכע וואלטען געמוזט אויסגעגעבען ווערען פון דער שטאט, דארף דער מאגיסטראט כאטש בייזשטייערן דערצו 5000 זלאטעס.

דאס זעלבע איז מיט דעם זויגלינגס-היים ביי „טאז". דער מאגיסטראט האלט דארט אוים 40 קינ-דער און צאהלט 40 זלאטעס א חודש פאר א קינד, בעת אויסהאלטען א קינד קאסט אין דער ווירקליכ-קייט 100 זל. א חודש.

— אויך די ענדעקעס, האט ראטמאן מינצבערג געזאגט, דארפען זיין פאר סובסידירען דאס יודישע זויגלינגס-הויז, ווייל ס'קען דאך זיין, אז מ'וועט גע-פינען א יודיש קינד אויף דער גאס, מ'וועט עס אפ-פיהרען אין א קריסטליך זויגלינגס-היים, אפשמר'ן עס און דאן קען דאך אזא קינד ווערען א פיהרער פון דער ענדעציע מיט נישט ריין ארישע בלוט.

ביידע פארשלאגען ווערען מיט דער ענדעקישער מעהרהייט אפגעווארפען, געגען האבען אויך גע-שטימט די ראטמענער פון ב. ב. ווי איבריגענס זיי טוען דאס ביי דער גרעסטער טייל יודישע פאזיציעס.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראכטען דעם בודזשעט פון דער סאציאלער הילפס-אפטיילונג.

דער ערשטער רעדנער איז ראטמאן האלענדערסקי. ער זאגט, אז דער בודזשעט פון דער דאזיגער אפטיי-לונג איז פיל צו קליין. די ביטעס, וואס ווערען אנ-געגעבען אין דער סאציאלער הילפס-אפטיילונג ווע-רען דארט געהאלטען חדשים-לאנג.

סאנטראלעו מא:ען אנ'אונטערשיד צווישען יודישע און נישט-יודישע פעטענטען

די יודישע בעפעלקערונג בעקומט נישט די הילף וועלכע ס'קומט איהר, נאך דער רעדע פון ראטמאן גאלינסקי (פ.פ.ס.) נעמט א ווארט ראטמ. אדוו. ווייצמאן, וועלכער האלט א זעהר שטארקע רעדע, וועל-כע איז געווען אנ'ענטפער פאר'ן אדוואקאט קאוואל-סקי אויף זיין דרשה מכח דער מיסיע פון די נארא-דאוועצעס, צו ענטיודישען פוילען. ראטמאן ווייצמאן זאגט: מיר האלטען שוין באלד ביים סוף פון די בודזשעט-דעבאטען. די בודזשעט-דיסקוסיע איז גע-פיהרט געווארען ארום פרינציפיעלע פראבלעמען און נישט וועגען דער שטאטישער ווירטשאפט. די דאזי-גע פארם פון דיסקוסיע איז אנגעווארפען געווארען דעם שטאט-ראט דורך די ענדעקעס, וועלכער זאגט אפ די רעפט און הילף פון דער שטאט-פערוואלטונג אלע די, וועלכע האבען נישט קיין שייכות צו דער ענדעציע, שוין גיכער די אלע, וועלכע געהערען צו די יודען, צוערשט האט מען געמאכט אנ'אונטערשיד צווישען קריסטען און נישט קריסטען, דאן געגען די נאציאנאלע מינדערהייטען בכלל און צום סוף האט מען אויסגעדריקט די גרייטקייט צו קומען צו א הסכם מיט די אוקראינער און דייטשען, ריכטענדיג דעם גאנצען קאמף געגען די יודען.

דא האט געהאלטען א רעפעראט דער גרויסער טעארעטיקער און היסטאריקער (געמיינט אדוו. קא-וואלסקי),

ער האט זיך געשפילט אין נאציאנאלעפיסיעס

צווישען אנדערן וועגען ענטיודישען פוילען. וואס א קלענערן וויסען ס'בעזיצט דער אויטאר און וואס ווייניגער אינטעליגענט ס'איז דאס אוידיטאריום, אלס לייכטער איז די אויפגאבע. דאס שפיל אין מיסיעס ווערט געפעהרליך, ווילהעלם דער צווייטער האט שטענדיג געשאפען מיסיעס פון „קולטור-טרעגער" און האט בעצאהלט מיט מיליאנען קרבנות, יאהרען פון הונגער, ארבייטסלאזיגקייט און קאמפען.

און די דאזיגע מיסיע, זאגט אדוו. ווייצמאן, איז אייך נויטיג געווען, אז איהר זאלט בעגרינדען די טעאריעס וועגען בעל-הבית און דער סוב-לאקאטאר, וועלכען ס'קומט נישט קיין שום רעכט, דעם „היס-טאריקערס" רעדע איז געווען א שלעכטע איבער-דערצעהלונג פון די ארטיקלען פון „א. ב. צ." און „גאזעטא ווארשאווסקא" אויב די טעאריע זאל אנגע-נומען ווערען, בין איך נישט מקנא די 8 מיליאן פא-לאקען, וועלכע זענען צושפרייט אויף דער גאנצער וועלט, וועלכע וועלען בעטראכט ווערען אלס סוב-לאקאטארען. און די דייטשען טוען דאך אויך נישט

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27

היינט, מיטוואך, דעם 3 אפריל ה. י. 8.45 אווענד קומט פאר א

טרויער-אקאדעמיע רעד. לאזאר פוקס

געווידמעט דעם אנדענק פון יונג-פארשטארבענעם געזעלשאפטל. עסקן און קולטור-טוער

עס בעטייליגען זיך:

רעד. זלמן רייזן (ווילנע), רעד. י. אוגער, ד"ר וו. פאלעק, יצחק קאצענעלסאן, ל. רעווין

אין קאנצערט-טייל:

מרים ארלעסקא (רעציטאציע), דארא סקורי (געזאנג), בראניסלאווא ראטשטאט (פידעל), משה בראדערזאן (רעציטאציעס)

1) געזעלשאפט פריינד פון „יוואָ" אין לאדז; 2) פערלאג „נייער פאלקסבלאט"; 3) יודישע סעקציע פון זשורנאליסטען-סינדיקאט; 4) יודישע טעאטער-געזעלשאפט; 5) יוד. ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין; 6) וויסענשאפטליכע סעקציע ביי זש. ט. ק.

איינלאדונגען בעקומט מען אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט", אין זש.ט.ק. וואלטשאנסקא 35 און אין טעאטער.
חברים, פריינד און בעקאנטע ווערען דערמיט איינגעלאדען צו דער אקאדעמיע.

אויף האלעקטיווער זיכערקייט אין דער פעלקער-ליגע שטיצט זיך די פאליטיק פון פוילען און ענגלאנד — ערקלערט מיניסטער אידען אין ווארשא

וו א ר ש א, 2 (ספ. טעל.)

היינט אין אווענט האט מיניסטער בעק אויפגענומען אויף א מיטאג דעם מיניסטער אידען, בעת דעם מיטאג האט מיניסטער בעק געהאלטען א גרעסערע רעדע, אין וועלכער ער האט צווישען אנדערען געזאגט, אז די גאנצע פוילישע עפענטליכע מיינונג אבסערווירט מיט גרויס פעראינטערעסירונג די בעמיהונגען פון דער ענגלישער רעגירונג אין דער ריכטונג צו געפינען דעם בעסטען וועג געזונד צו מאכען די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען און צו פערשטארקען דעם אזוי וויכטיגען פאקטאר פאר דער צוזאמענארבייט פון די מלוכות, דעם פאקטאר פון פערטרויען.

איך וואלט געוואלט — האט מיניסטער בעק ווייטער געזאגט, אז איהר זאלט ארויסטראגען פון אונזערע געשפרעכען און פון דער פערזענליכען קאנטאקט מיט אונזער לאנד, דעם איינדרוק און אבסערוואציע, וואס זאל אייער רעגירונג לייכטער מאכען די אפשאצונג פון די פראקטישע מעגליכקייטען, וואס זאלען אין דער איצטיגער נישט לייכטער אינטערנאציאנאלער לאגע, געפינען דעם גלייכסטען וועג צו דער סטאביליזאציע פון שלום.

צום סוף האט מיניסטער בעק געהאלטען א טאאסט פארן געזונד פון ענגלישען קעניג.

אויף דער דאזיגער רעדע האט געענטפערט מיניסטער אידען, וועלכער האט געזאגט, אז דאס איז דער ערשטער פאל זייט א רייהע יאהרען, וואס אן ענגלישער מיניסטער איז געקומען קיין ווארשא. די פאליטיק פון אונזערע ביידע מלוכות — האט מיניסטער אידען געזאגט — שטיצט זיך אויפן פרינציפ פון קאלעקטיווער זיכערקייט און אויף דער פעלקער ליגע.

איך גלויב, אז די פריינדליכע געשפרעכען, וואס איך האב געהאט דעם כבוד צו פיהרען היינט מיט אייך און מיט מארשאל פילסודסקי, וועלען האבען די גרעסטע בעדייטונג, ערלייבענדיג אויף א בעסערער אפשאצונג פון דער ראלע, וואס אונזערע לענדער האבען אין דעם גרויסען ווערק פון ארגאניזירען דעם שלום.

צום סוף פון זיין רעדע האט מיניסטער אידען געהאלטען א טאאסט לכבוד דעם מלוכה-פרעזידענט, דעם מארשאל פילסודסקי, פוילישען פאלק און פאר'ן געזונד פון מיניסטער בעק און זיין פרוי.

מיניסטער אידען ביים מארשאל פילסודסקי

דאס געשפרעך האט גדויערט איבער א שעה

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

היינט נאכמיטאג האט מארשאל פילסודסקי אויפגענומען אויף א געשפרעך דעם מיניסטער אידען אין דער אנוועזנהייט פון אויסערן-מיניסטער בעק, דעם וויצע-מיניסטער טעמבעקא, דער ראט פון דער ענגלישער אמבאסאדא אין ווארשא עיוועלינג, ווי אויך דער שעף פון דער סעקציע פון ענגלישען אויסערן-מיניסטעריום סטרענג. דאס געשפרעך האט געדויערט א שעה צייט.

געשלאסען די „וויזא"-קאנפערענץ

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

ס'איז געשלאסען געווארען די „וויזא"-קאנפערענץ. דער בודזשעט איז בעשטעטיגט געווארען אויף 50 טויזענד פונט.

מעדיצינישער פאקולטעט אויף דער העברעאישער אוניווערזיטעט

קאמפיין אין אמעריקא אויף 300 טויזענד דאלאר

ניו-יארק, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

דא איז פארגעקומען א פייערליכקייט צוליב דער 10 יאהריגער עקזיסטענץ פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז געעפענט געווארען א קאמפיין פון 300 טויזענד דאלאר אויף צו גרינדען אויף דער העברעאישער אוניווערזיטעט — א מעדיצינישען פאקולטעט. רעדעס האבען געהאלטען דורכ'ן ראדיא מאגנעס. אין לאנדאן — סעמיועל און ראטשילד.

Dr. med. P. Braun
פון פאריז צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אוונט.
Cegelniana 4, tel. 216-90.

1200 ספארטלער פון 27 לענדער בעטייליגן זיך אין דער מכביאדע

פראטעסט-ערקלערונג פון די רעוויזיאניסטען און הפועל

אומגליק-פאל אויף דער פליאזשע אין תל-אביב

תל-אביב, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז פארגעקומען די ערעפנונג פון דער 2-טער מכביאדע. בעת דער ערעפנונג האט מען ארויסגעלאזען 200 טויבען איבערן לאנד.

אין דער מכביאדע בעטייליגן זיך 1200 ספארטלער פון 27 לענדער.

די רעוויזיאניסטען האבען פערעפענטליכט א פראטעסט-ערקלערונג דערפאר וואס בית"ר איז נישט צוגעלאזען געווארען צו דער מכביאדע.

דער הפועל האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג וועגען די קלאגען, וואס האבען זיך פערשרייט, אז דער גאסען-צוג איז נישט דערלויבט געווארען צוליב דער מורא פארן הפועל. דער הפועל ערקלערט, אז דאס פערשפרייטען אזעלכע קלאגען איז א סקאנדאל.

* * *

תל-אביב, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער פליאזשע האבען זיך היינט עטליכע יודען, וואס זענען געקומען צו דער מכביאדע געבאדען, געבאדען אין ים. זיי זענען אלע אפגעראטעוועט געווארען, נאר דער אראבער, וואס האט זיי געראטעוועט איז דערטרונקען געווארען.

קמח של פסח!
תחת השגחת הרבינאט דפה לאדז
די איינציגע מיהל אויף לאדז איז ג ע"פ ש"רט אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון היגען ראבינאט. אונזערע ג' קונדען וועלען זיך ווידער איבערצייגען, אז דאס שענסטע און בעסטע זעקעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאר ביי דער פירמע
„עלעקטראמלין"
לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147-40
וועלכע איז פעראנטווארטליך פאר די רעיעלע און פינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאנג. פערקוקט אייך נישט אויף די פראווינצער מציאות, וואס פאר דעם גראשען ביליגער ביים איינקויף דערלעגט איהר מעהר ביי דעם מצות-פערקויף, נאר קומט שוין און בעשטעלט פערזענליך אדער דורך טעל. 147-40.
בעמערקונג: די ליפערונג פאר דער פראווינץ קומען מיר נאך די פערלאנגען פון קויפער מיט אכטונג
Firma „Elektromłyn"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

די איינציגע
מאשין-מצות-בעקעריי
וועלכע עקזיסטירט פון יאהר 1927
אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב געפינט זיך
אויף קאשטשושקי 11
ביי די בעקער-מייסטער
מרדכי יעלין און שותפים טעל. 263-00
שוין דארט צו בעקומען
מצות
ביליג! —::— הורט און דעטייל!
פיליע: מ. יעלין, פיעטריקאווער 24, טעל. 173 46.

צו דער חתונה פון אונזער ליבע טאכטער
פרל. העלא ווינער
מיט ה' דוד הערשבוים
ווינשען א הערציגען מז"ט און א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען.
עלטערן קאפעל און יוטע

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ברודער
שמערל בלאכמאן און פאמיליע
צו דער פערלאבונג פון זייער טאכטער פרל. שפ"ה מיט ה' חיים דוד ראזענפעלד און מיר ווינשען, אז איהר זאלט דערלעבען פיל פרייד און דעם יונגן פאר א גליקליכע צוקונפט.
אבריהם בלאכמאן און פרוי,
יחיאל בלאכמאן און פאמיליע.

יונגלעך
מיט זעהר גוטע שטימען
וואס קענען סאלא-זינגען, קענען זיך מעלדען פאר פסח אין פראבע-שטוב ביי דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקא, יעדען טאג פון 5—6 נאכמיטאג. די אויסדערוועהלטע וועלען בעקומען גלייך געצאהלט.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פאר לונגען, הארץ- און סכלעראז-קראנקה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוזעאפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9-2 און פון 4-8 אוונט

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
6. שערפיען 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזדאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

הזכרה
היינט, מיטוואך, 10 א זייגער פריה קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און ענטהילונג פון דער מצבה נאך אונזער אונפערגעסליכע שוועסטער נ"ע
פריידעל רויטמאן
אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.
די פאמיליע.

פעסטשטעלונג.
אזוי ווי עס האט זיך בעוויזען אין דער פרעסע אנ'אנאנס פון נישט קיין פאכמענער און זיי ערקלערען, דאס זיי האבען זיך איבערגעטראגען זייער מצה-בעקעריי פון אל. קאשטשושקי 11, שטעלען מיר פעסט, אז אזוי ווי יעדעס יאהר, ווערט אויך היי יאהר געבאקען
מצות
אין דער בעקעריי אל. קאשטשושקי 11
אונטער דער אויפזיכט פון גוט-בעקאנטע אין לאדז בעקער-מייסטער.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 נאכמ.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

אונזער טיפסטען ביילייד דריקן מיר אויס דער
פאמיליע וואלדבערג
צוליב'ן טויט פון זייער ליבען מאן און פאטער
שמואל נ"ע
זייט געטרייסט!
מ.ד. האמבורסקי און פרוי

נעכטען איז נאך קורצע און שווערע ליידען געשטארבען אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד און חבר
ב"ע
הענעך שמוקלארסקי
צו דער לוי', וועלכע קומט פאר היינט, מיטוואך, 4 נאכמ. פון טרויער-הויז זאכאדניא 11, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען פינקטליך צו קומען, כדי אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.
די פערוואלטונג פון גראשער-פאריין
זשיראווסקא 8. 7051

לעכער אויף דער מאשין
ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 באוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראנט 2 שטאק.
געדענקט. פראנט 2 שטאק.

מינ. לאוואל איינגעלאדעט קיין ווארשא

פאריז, 2 (ספ. טעל.)
דער פוילישער אמבאסאדאר כלאפאווסקי האט היינט בעזוכט דעם מיניסטער לאוואל. דער אמבאסאדאר האט אין נאמען פון דער פוילישער רעגירונג איינגעלאדענט דעם פראנצויזישען אויסערן-מיניסטער זיך אפצושטעלען אין ווארשא בעת זיין רייזע קיין מאסקווע. מיניסטער לאוואל האט געדאנקט דעם אמבאסאדאר און האט אנגענומען די איינלאדונג.

ערב דער קאנפערענץ אין שטרעזא

בערלין, 3 (ספ. טעל.)
פון שטרעזא מעלדעט מען, אז די פראנצויזיש-ענגליש-איטאליענישע קאנפערענץ וועט פאר קומען נישט אין שטרעזא גופא, נאר אין קאסטעל-בארראמעא אויף די באראמעאישע אינזלען פון דער אזיערע לאגא מאדזשיאגע.

ווי מען דערוואוסט זיך, וועט פאר די זשורנאליסטען, פאר וועלכע מען האט אין שטרעזא געמאכט אלע טעכנישע פארלייכטערונגען, דאס בעטרעטען די אינזעל זיין פערבאטען.

דער פראנצויזישער פארלאמענט וועט געהען אויף פעריען

פאריז, 2 (ספ. טעל.)
אין די פארלאמענטארישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אז די הייגטיגע זיצונג פון פארלאמענט וועט זיין די לעצטע פאר די פעריען. פרעמיער פלאנדען וועט אפגעבען א קורצע דעקלאראציע וועגען דער אלגעמיינער פאליטיק און וועט אויך מעגליך שטעלען די פראגע וועגען צוטרוי. אז דער פארשלאג וועט אנגענומען ווערען אונטערליגט נישט קיין ספק.

לויט אלע וואהרשיינליכקייטען, וועט די פארלאמענטס-סעסיע אפגעלעגט ווערען ביז דעם 28. מאי.

זיך אנגעהויבען א פראצעס געגען 21 שוצבונדיסטען אין וויען

וויען, 2 (ספ. טעל.)
פארן ווינער געריכט פון געשוואוירענע האט זיך אננעהויבען א פראצעס געגען 21 אנפיהרער פון דער סאציאל דעמאקראטישער ארגאניזאציע „רעפובליקאנישער שוצבונד", וועלכע ווערען בעשולדיגט אין מלוכה פערראט און אין ארויסרופען א בירגער קריג, דער הויפט בעשולדיגטער איז, צו ליב דער ענטלויפען פון די הויפט פיהרער באוער און דויטש קיין ראוסלאנד, דער שעף פון שטאב פון שוצבונד, דער מאיאר אלעקסאנדער. די אנגעקלאגטע פערטיידיגען 10 אדוואקאטען. דער פראצעס וועט געדויערען 10 טעג.

קאמף צווישען חיפה און ירושלים

וועגען הערצעל'ס ביינער. — סעסיע פון אקצ. קאמיטעט וועט געשלאסען ווערען סוף וואך

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראפיש)
נעכטען איז נישט פארגעקומען קיין זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט. א גאנצען טאג האבען געארבייט די קאמיסיעס. אין אוונד איז פארגעקומען א פלענאר-זיצונג. מ'גלויבט, אז די סעסיע וועט זיך ענדיגען סוף וואך.

ס'איז אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג צו רופען דעם קאנגרעס אויפ'ן 20-טען אויגוסט. קיין בעשלוס איז נאך נישט אנגענומען געווארען.

וועגען איבערפיהרען הערצעלס ביינער קיין ארץ-ישראל קעמפפען צווישען זיך חיפה און ירושלים. קיין בעשלוס איז נאך נישט אנגענומען געווארען.

וועזעמאן זיך מודה געווען אין אוועקפיהרען יאקאבען

די שווייצארישע רעגירונג פאדערט איהם תיכף ארויסצולאזען

פאריז, 2 (ספ. טעל.)
די האוואס אגענטור מעלדעט פון גענף: די נאטע פון דער שווייצארישער רעגירונג, וואס איז היינט איבערגעגעבען געווארען דעם דייטשען אויסערן מיניסטער נוירא‎ט, שטעלט פעסט, אז וועזעמאן האט זיך מודה געווען, אז ער האט יאקאבען אריבערגעצויגען איבער דער דייטש-שווייצארישער גרעניץ געגען זיין ווילען, בכדי איהם איבערצוגעבען דער דייטשער מאכט. די נאטע פאדערט, אז יאקאב זאל תיכף צוריק ארויס-געגעבען ווערען.

די ענגלישע פרעסע וועגען פוילען'ס שטאנדפונקט

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)
די גאנצע ענגלישע פרעסע רעדט היינט ארום די פארשטעהענדע געשפרעכען צווישען אידען'ען און מארשאל פילסודסקי.

אויף וויפיל עס איז געוועזן וויכטיג — זאגען די צייטונגען — דאס געשפרעך צווישען אידען'ען און סטאלינ'ען וועט אבער דאס געשפרעך צווישען אידענ'ען און פילסודסקי'ן האבען נאך א גרעסערע בעדייטונג.

„טיימס" זאגט דערביי אין א לייט-ארטיקעל, אז די לאגע פון פוילען און איירא‎פא איז איצט אזא, אז זי בילדעט א בריק צווישען מעכטיגע מלוכות פון מזרח און מערב; אין פאל פון א מלחמה-קאטאס-טראפע איז קלאר, אז די גאנצע קריגס-אפעראציעס וועלען זיך אפשפילען אויף דער פוילישער טעריטאריע; פאר פוילען איז, סוף כל סוף, אלץ איינס, צי זי וועט דעמאלט ליידען אלס פערבינדעטער אדער אלס שונא.

אט פארוואס — זאגט די צייטונג — איז מארשאל פילסודסקי אזא שטארקער אנהענגער פון איינפאכע נישט-אנגרייפס-פאקטען און וויל זיך נישט אנשליסען אין וועלכע ס'איז אלגעמיינע פאקטען. ס'איז דעריבער אינטערעסאנט, צי מארשאל פילסודסקי וועט געפינען פאר אידענ'ען עפעס אנ'אנדערן פארשלאג.

לאדזער נייעס

זעלבסטמארד פון סעקרעטאר פון די פראפעסיאנעלע קלאסען-פעראיינען

נעכטען אין אוונד איז בעגאנגען זעלבסטמארד דער סעקרעטאר פון די פראפעסיאנעלע קלאסען-פעראיינען, פיהרער פון דער דייטשער ארבייטס-פארטיי, ארטור לינקע.

אפגעבריהט

אויף מילא 11 האט ביי וועש וואשען זיך אפגעבריהט די 43 יעהריגע מאטילדע מינטצער. זי האט ארויפגעגאסען אויף זיך דעם קעסעל קאכעדיג וואסער.

אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאר הונגער

אויף רוג טשערוואנע און פיעטריקאווער איז געפאלען פון ערשעפונג די ארבייטסלאזע און היימלאזע 26-יעהריגע אניעלא וואשטשיק.

מען האט זי אפגעפיהרט אין רעזערוו-שפיטאל.

זיך איינגעבראכען א בריק און 15 ארבייטער שיער דערטרונקען געווארען

(א) ביים בויען א בריק אויף דעם טייך בער-נארדינקא אין קאליש, האבען זיך איינגעבראכען די רושטאוואניעס און 15 ארבייטער זענען אריינגע-פאלען אין וואסער.

צום גליק איז קיינער פון די ארבייטער נישט דערטרונקען געווארען.

4 ארבייטער זענען אבער פערוואונדעט געווארען פון די אראפפאלענדע בעלקעס.

אויפגעהאנגען זיך, ווייל... „ס'איז נישטא פארוואס און צוליב וועמען צו לעבען"

(א) דער וועכטער פון וואלד לוטשמיעזש, (לאדזער קרייז) האט אין וואלד אויף א בוים געפונען הענגען אנ'אונבעקאנטען, אנשטענדיג געקליידעטען מאן פון א יאהר 35.

אויף דעם בוים איז געווען צוגעפעסטיגט מיט א שפילקעלע א צעטעל:

„איך הענג זיך אויף, ווייל כ'בין קיינעם נישט נישט נויטיג, ווייל כ'האב נישט פארוואס און צוליב וועמען צו לעבען".

ווער דער זעלבסטמערדער איז, איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

מעסער-שטעכער

(א) אויף ווילטשא נומער 1 זענען צוויי אונ-בעקאנטע, בעוואפענטע מיט מעסערס, בעפאלען דעם 30 יעהריגען קאזשמיעזש. פאוועלאק (ווילטשא 6).

די אנפאלער האבען פאוועלאקען צושטאכען אזוי, אז די פאגאטאוויע האט איהם נאכ'ן ערטיילען די ערשטע הילף אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 3 אפריל

6,30 פריהמארגען-אודיציע. 6,36 גימנאס-טיק. 6,50 פליטען. 7,25 פליטען. 8 אודיציע פאר שולען. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 קאנצערט. 12,50 אודיציע פאר פרויען. 12,55 ידיעות פון טאג. 1 פליטען. 1,50 עקס-פארט-ידיעות. 1,55 בערזע. 2 פליטען. 3,45 רע-וויע פון אלטע אפערעטעס. 4,30 פארלעזונג פאר פרויען. 4,45 פליטען. 5 רעפערט. 5,15 „פון דער קלאסישער מוזיק". 5,50 „בוך און וויסען". 6 סלאווישע לידער. 6,15 פרעהליכער סקעטש. 6.30 טעכניש פאסטקעסטעל. 6.40 „דאס ארטיס-טישע און קולטורעלע לעבען אין ווארשא". 6,45 פליטען. 7,15 פליטען. 7,25 ספארט-ידיעות. 7.35 קאנצערט. 7,50 אקטועלער שמועס. 8 אפערע-פראגמענט. 8,15 מיצקעוויטש-אוונד. 8,45 אוונט-ידיעות. 9 שאפען-קאנצערט. 9,40 פוילישע לידער. 10 רעקלאמע-קאנצערט. 10,30 לייכטע מוזיק. 11 ידיעות, קאמוניקאטען.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

מוראדיג געשלעג אין לאדזער שטאט-ראט

(ענדע פון דער 1-טער זייט)
אנדערש. זייער מיסיע איז איצט זיך צו פערשפרייטען אויף מזרח, ארויסצוטרייבען פון דארט די סלאוויאנישע בעפעלקערונג, וועלכע איז לויט זייער מיינונג „מינדערוועהרטיג". מיר פראפאגירען די לאזונג פון פערשטענדיגונג און צוזאמענארבייט מיט די פעלקער. מיר האלטען נישט די ענדעקעס פאר דער רעפרעזענטאנץ פון פוילישען פאלק. מיר טראקטירען אויך נישט ערנסט זייערע פארשלאגען און ארויס-טרעטונגען. און אזוי ווי ביי יעדען קאנפליקט געגנ'סען די פאבריקאנטען פון אמוניציע און גיפטיגע גאזען און די פעלקער פערלירען, אזוי אויך וועלען אין דעם קאנפליקט געניסען די פאבריקאנטען פון די געזעלשאפטליכע גיפטיגע גאזען, פאר וועלכע מיר האלטען די ענדעקעס.

און אויב איהר ווילט בעגרינדען אייער בע-ציהונג צו אונז מיט דעם מכלומרשטען נידעריגערען ניוואָ פון אונזער עטיק און מיט ענליכע ארגומענטען, וועלען מיר זיך פאר אייך נישט פערטיי-דיגען און נישט גערעכט מאכען.

אז מ'זאל אפשאצען אונזער געשיכטע, אז מ'זאל וועלען קריטיקירען אונזער שאפען אויפ'ן געביט פון עטיק און קולטור, מוז מען אליין שטעהן אויף א זעהר הויכער מדרגה פון קולטור און עטיק.

מיר זאגען אפ דאס רעכט די ענדעקעס אין דער דאזיגער קריטיק, אויב ס'האנדעלט זיך וועגען דער מאראלישער הויך פון אונזער געזעלשאפט שיקען מיר אייך אפ צו דער סטאטיסטיק פון פערברעכענס. איך וויל נאר איינס זאגען: אין נאמען פון אונזערע ספרים, וועלכע זענען געבליבען הייליג כמעט פאר דער גאנצער וועלט, אין נאמען פון אונזערע מארטירער, וועלכע זענען ווי איין מאן אומגעקומען בעת דער שחיטה ווען סו-וואראוו האט גענומען ווארשא, אין נאמען פון אונזערע מארטירער, וועלכע האבען ביי יעדען אויפשטאנד, ביי יעדען קאמף פאר פרייהייט זייער לעבען אפגעגעבען אין נאמען פון אונזערע העלדען, וועלכע האבען פאר דער אונאפהענגיגקייט געליטען און זייער בלוט פערגאסען און צום סוף אין נאמען פון אלע יודען, וועלכע זענען אומגעקומען בעת דער לעצטער מלחמה, וועלען מיר נישט דער-לויבען, אז מ'זאל אין דעם זאל בעליידיגען די יודישע רעליגיע און דאס יודישע פאלק, אזוי ווי דאס איז ביז איצט געטון געווארען.

דאס איז אונזער ענטפער.

דען האט אדוו. ווייצמאן בעגרינדעט א רייהע יודישע פאזיציעס אין ביודזשעט פון דער סאציאַלער הילפס-אפטיילונג. בעת דער רעדע פון אדוו. ווייצמאן איז געקומען צו כסדר'דיגע סקאנדאלען אויף די בענק פון די ענדעקעס.

ראטמאן ד"ר קרויש זאגט: מ'פרעגט מיך, נאך וואס איך שטרענג זיך אן איבערצוצייגען די ענדעקעס. אבער איך האלט, אז צווישען די ענדעקישע ראטמענער זענען נאך דא אזעלכע, וועמענס געוויסען ס'וועקט זיך נאך אמאל אויף און נאר צו די רעד איך. דאס אפזאגען דעם „טאז" עטליכע הונדערט זל. אויפ'ן קאמף מיט שווינד-זוכט איז דער העכסטער אקט פון אונגערעכטיגקייט וואס וועט נקמה נעמען אויף די וואס טוען דאס.

ראטמאן ביאלער: מיר טראגען דא אריין פארשלאגען נישט צוליב דעם, אז מ'זאל אפע-לירען צו אייך. אדער זיך בעטען ביי אייך, נאר מיר פאדערען אונזער רעכט, הגם אין א בעשיי-דענער פארם. מיר ווילען דאקומענטירען, אז די שטאט איז מחויב אונז צו געבען אנ'עקוויוואלענט, פאר די לאסטען, וועלכע מיר טראגען פאר דער שטאט.

ווען ראטמאן ביאלער זאגט צו די ענדעקעס: אוועק די הענד פון דער יודישער בעפעלקערונג, ברעכט אויס א סקאנדאל ביי די ענדעקעס און זיי לאזען נישט דעם רעדנער ענדיגען זיין רעדע.

ביים בעטראכטען די סובסידיע פאר „לינת-הצדק" נעמט א ווארט ראטמאן רייכמאן, וועלכער רעכענט אין אנהויב אויס א גאנצע רשימה פון צעהנדליגע קריסטליכע קראנקע, צו וועלכע די יודישע נאכט - פאגאטאוויע איז ארויסגעפאהרען, אויב איהר וועט שטימען געגען דער דאזיגער סוב-סידיע, וועט איהר בעגעהען א פערברעכען לגבי אייערע אייגענע פאליטישע קאלעגען, וועלכע בע-נוצען זיך מיט דער נאכט-פאגאטאוויע.

בייב אפשטימען די דאזיגע סובסידיע ווייזט זיך ארויס, אז דער פארשלאג האט בעקומען 36 שטימען יודען, סאציאליסטען, בעבע, „כאדע" און אויך דער דייטש (קאהלערט) געגען 35 שטימען פון די ענדעקעס די סובסידיע פאר לינת הצדק אין דער הויך פון 2,500 זל. איז אזוי ארום אנגענומען געווארען. די סובסידיע פאר „טאז" און „ביקור - חולים" זענען אפגעווארפען געווארען.

צום ביודזשעט פון דער סאציאלער הילף רעדען נאך די ענדעקעס טשערניק, קאזשוכאווסקי, דער פ. פ. ס. ראטמאן קרוטשקאווסקי, דעפ. וואלטשינסקי און דעפוטאטין מארטשינסקא (בעבע). דען בעקומט א ווארט דער חוצפה'דיגסטער ענדעק קאפטשינסקי, ער האלט א נארישע רעדע און צום סוף זאגט ער, אז

די נידערטרעכטיגסטע נאציע אויף דער וועלט

זענען יודען. די יודישע ראטמענער קלאפען אין די טישען פאדערען פון קאמיסאר אויפמערקזאם צו מאכען דעם רעדנער און אין מיטען אלגעמיינעם טומעל כאפט קאפטשינסקי דאס גלאז, וועלכער איז געשטאנען אויפ'ן רעדנער פולט און ווארפט עס אין דער זייט פון ראטמאן יאעל. צום גליק האט ראטמאן יאעל אוועקגעבויגען דעם קאפ און דאס גלאז האט געטראפען אין שויב, וועלכע איז צובראכען געווארען.

דאס איז געווען א סיגנאל פאר די ענדעקעס אנצוהויבען א געשלעג מיט די יודישע ראטמענער. תא'יף זייערע קעפ האבען זיך אנגעהויבען צו שיטען בענקלעך, די ענדעקעס האבען אנגעהויבען צו שלאגען מיט די פויסטען און צוליב דעם וואס די יודישע ראטמענער האבען ארויס-געוויזען א מוטיגען ווידערשטאנד איז

געקומען צו א גרויס געשלעג

וועלכעס האט געדויערט עטליכע מינוטען, דער קאמיסאר, איז געשטאנען הילפלאז ביים פרעזידיום טיש.

ראטמאן מינצבערג האט צו איהם געשריגען עטליכע מאל: ה' קאמיסאר איך מאך אייך פעראנט-ווארטליך פאר דעם אלעם, וואס ס'איז דא געשעהן. ס'אינטערוועניערען די וואזשנעס, די ראט-מענער פון „בעבע" און סאציאליסטען און דאס געשלעג ווערט ליקווידירט. אלס פערוואונדעטע זענען פון געשלעג ארויס די יודישע ראטמענער מארגאליס און ביאלער, וועלכע האבען בעקומען מיט בענקלעך אין קאפ.

ווען די ראטמענער זעצען זיך אוועק צוריק אויף זייערע [illegible]רטער ערקלעהרט קאמיסאר וואיע-וואודזקי, אז צוליב די אונערהערטע סצענעס, וועלכע זענען דא פארגעקומען שליסט ער די זיצונג. ער קען נישט פיהרען קיין זיצונג, וואו ס'פליהען גלעזער און בענקלעך.

קאוואלסקי ערקלעהרט, אז די ענדעקעס וועלען זיך נישט פונאנדערגעהען און אליין פיהרען די זיצונג.

ווען די אפאזיציע פערלאזט דעם זאל, בלייבען טאקע די ענדעקעס א לענגערע צייט און בעראטען זיך, וואס זיי האבען צו טון. צום סוף זינגען זיי דעם „הימן מלאדיך" און פערלאזען דעם בנין פון שטאט-ראט.

די פוילישע פרעסע וועגען מיניסטער אידענ'ס בעזוך אין ווארשא

אין שייכות מיט דעם וויזיט פון מיניסטער אידען אין ווארשע שרייבט די נעכטיגע האלב־אפיציעלע „גאז. פאלסקא“ צווישען אנדערעס פאלגענדעס:

„דער ערשטער אפיציעלער וויזיט פון א מיטגליד פון בריטישען קאבינעט אין פוילען, פאלט אויס אין א צייט, אין וועלכער די אייראפעאישע בעציהונגען אונטערליגען געוואלדיגע פערענדערונגען. דער סיסטעם מיט דער הילף פון וועלכען מען האט רעגולירט, זייט דער פערענדיגונג פון דער מלחמה ביז מיט א פאר יאהר צוריק, אויב נישט די צוזאמענארבייט, איז דאס צוזאמענלעבען פון די מלוכות. א סיסטעם וואס אין קורצען קען מען איהם אנרופען דעם סיסטעם פון דער פעלקער־ליגע — געהט איצט אדורך א פייער פרובע. דאס הויפט פראבלעם, וואס מען דארף איצט לעזען איז: ענטוועדער פערפולקאמען דעם ביז איצטיגען סיסטעם און איינפיהרען אין זיין פונקציאנירען אויס בעסערונגען, וואס זאלען בעריקזיכטיגען די ווירקליכקייט, אדער אויך שאפען א נייעם סיסטעם. די דאזיגע צווייטע לעזונג איז אויך אזוי פיל שווערער, אז בכדי צו דערגרייכען דעם הויפט ציל, וואס דארף זיין דער ציל פון יעדען סיסטעם פון אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט — איז די פערזיכערונג פון שלום — אזא סיסטעם וואלט געמוזט זיין סיי גענוג אלגעמיין און גענוג עלאסטיש, בכדי ער זאל קענען זיין אלגעמיין.

די בעמיהונגען פון דער ענגלישער דיפלאמאטיע, זעהט אויס, זענען געווענדעט אין דער ריכטונג צו פערזיכערען אייראפע אזא צוזאמענשטעל פון די בעציהונגען וואס זאל ערלויבען צו ערלעדיגען די אונפערמיידליכע שוועריגקייטען, וואס ענטשטעהען, אויף א מעגליכסט גערעכטען און ווירקזאמען אופן. די אינפארמאציע רייזע פון מיניסטער אידען איז א וויכטיגער רינג אין דער קייט פון די דאזיגע בעמיהונגען.

מיר האפען, אז מיניסטער אידען וועט בעת זיין וויזיט אין ווארשע געפינען א סך נאהענטע שטאנדפונקטען צווישען בריטישען קאבינעט און דער פוילישער רעגירונג, ווייל דאסזעלבע שטרעבען אויפצוהאלטען און צו פערזיכערען דעם שלום, דאסזעלבע שטרעבען צו בעזייטיגען פון דער אויבערפלאך פון אינטערנאציאנאלען לעבען די פערשידענע קאמפליקאציעס, וועלכע וואלטען געקענט, אפילו געגען דעם ווילען פון זייער שאפער, גורם זיין צו שטערען דעם שלום, דערזעלבער ווילען צו פערמיידען דאס שאפען פון גרופירונגען וואס זענען זיך געגענזייטיג פיינדליך, וואס פיהרט אן מיט דער דיפלאמאטישער ארבייט פון ענגלאנד — דער זעלבער ווילען בעלעבט אויך די פוילישע רעגירונג.

מיר ערלויבען זיך נאך צו גלויבען, אז אין דער פאליטישער אטמאספער פון ווארשע וועט מיניסטער אידען אנטרעפען אויף געוויסע ענליכקייטען צו דער אטמאספער פון לאנדאן, וואס ער האט ערשט נישט לאנג פערלאזען. מיר זענען אין דער מיינונג, אז די פוילישע אינטערנאציאנאלע פאליטיק איז ווי אמווייטסטען פון יעדער דענערוויירונג, אבער נישט גרינגשעצענדיג דעם ערנסט פון דער לאגע — איז זי גרייט און קען האנדלען מיט מעסיגקייט, מיט ישוב־הדעת און ענטשידענהייט, וועלכע עס פאדערט די איצטיגע בעזונדערס שווערע איבערגאנגס־צייט. די דאזיגע רוהיגקייט און צוריקגעהאלטענקייט דערנעהנטערט, ווי מיר מיינען, די אויסערליכע פאליטיק פון ענגלאנד, און פוילען נישט נאר אויב עס האנדלט זיך וועגען די צילען, נאר אויך אויב עס געהט אין די מעטאדען.

מיר געבען דעריבער צו א גרויסע בעדייטונג די געשפרעכען, וואס די פיהרער פון אונזער אויסערליכע פאליטיק וועלען האבען מיט דעם שליח פון דער בריטישער רעגירונג. פוילען האט אליין געמאכט געלונגענע בעמיהונגען, בכדי צו פערזיכערען ווי מעגליך דעם שלום אין דעם טייל פון אייראפע אין וועלכער זי געפינט זיך. פוילען איז אבער טיף פעראינטערעסירט אין אלע אויפריכטיגע שטרעבונגען פון א ברייטערען סיסטעם פון אינטערנאציאנאלען צוזאמענלעבען.

עס איז נישט קיין צופאל, וואס די רייזע פון די ענגלישע מיניסטארען האט געפיהרט פון לאנדאן איבער פאריז. בערלין קיין מאסקווע און שפעטער ווארשע, שרייבענדיג מיט א יאהר צוריק וועגען ענליכע פראבלעמען האבען מיר די דאזיגע ליניע אנגערופען די „אקס פון אייראפעאישען שלום“ און די דערגרייכונגס מעגליכקייט פון אונזערע דירעקטע טעטיגקייט האבען מיר בעוויזען די דאזיגע „שלום אקס“ בעדייטענד צו פערשטארקען, די לעבהאפטע פעראינטערעסירונג וואס די בריטישע דיפלאמאטיע האט ארויסגעוויזען בנוגע דעם גאנצען אויבענדערמאהנטען פראבלעם ערפילט אונז מיט אויפריכטיגער צופרידענהייט. מיר זענען אין דער מיינונג אז דער וויזיט פון מיניסטער אידען אין ווארשע וועט גורם זיין צו א פאזיטיווער פערבעסערונג פון דער „אינטערנאציאנאלער לאגע“.

וועגען מיניסטער אידענס וויזיט אין ווארשע

שרייבט אויך די נעכטיגע „גאז. ווארש.“ צווישען אנדערען פאלגענדעס:

„דער רעזולטאט פון די מאסקווער געשפרעכען איז, ווי עס איז צו זעהען פון אפיציעלען קאמוניקאט, א זעהר ווייטגעהענדער... צווישען ענגלאנד און רוסלאנד זענען אויפגעקלערט געווארען א סך פראגען אויף'ן אזיאטישען געביט און דאס וועט ערלויבען די דאזיגע מלוכות אויף א ווייטגעהענדער צוזאמענארבייט אין אייראפע, וועגען די אזיאטישע פראגען שווייגט דער אפיציעלער קאמוניקאט, עס אונטערליגט אבער נישט קיין ספק, אז זיי זענען געווען דער אויסגאנגס פונקט פאר פארשלאגען, וואס זענען נוגע דער פאליטיק פון אונזער קאנטינענט, מיר דערוויסען זיך פון א „האוואס“ דעפעשע, אז די הויפט טעמע פון די געשפרעכען צווישען אידען און סטאלינען זענען געווען די פראבלעמען פון ווייטען מזרח.

דער אפיציעלער קאמוניקאט, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען אין מאסקווע איז פול מיט אינהאלט. עס זענען אין איהם פעסטגעשטעלט געווארען 3 זאכען: 1) אז אין דער איצטיגער אינטערנאציאנאלער לאגע איז וויכטיגער ווי ווען עס איז אמאל געווען, פארטצוזעצען די בעמיהונגען צו שאפען אין אייראפע א קאלעקטיווען זיכערקייטס־סיסטעם, 2) אז צווישען ענגלאנד און די סאוויעטען איז געקומען צו א הסכם אין דער פאזיטיווער אפשאצונג פון מזרח פאקט („דער אנטייל פון פוילען און דייטשלאנד אין פאקט וואלט בעגריסט געווארען אלס די בעסטע לעזונג פון דער פראגע“) און 3) אז ביידע מלוכות פערבינדען דעם זיכערקייטס סיסטעם“ מיט דער פעלקער־ליגע.

פון דעם אויבענדערמאהנטען איז צו זעהען, אז די בערלינער און מאסקווער געשפרעכען האבען געהאט א השפעה אויף דער אריענטאציע פון דער בריטישער פאליטיק, מיר וועלען נישט בעגעהען קיין פעהלער, אז מיר וועלען זאגען דאס די דאזיגע פאליטיק דערנעהנטערט זיך צו דער פראנצויזישער פאליטיק, אז עס איז געקומען צו א אויפקלערונג פון א סך פראגען צווישען ענגלאנד און די סאוויעטען, און אז די ענגלישע פאליטיקער בעציהט זיך איצט גינסטיגער צו דער אידעע פון א מזרח פאקט.

אין ליכט פון אזא אפשאצונג פון דער לאגע בעקומט א בעזונדערע בעדייטונג דער וויזיט פון מיניסטער אידען אין ווארשע קודם כל צוליב דעם, וואס פאר די פיהרער פון אונזערע פאליטיק איז אנגעקומען א דעצידירענדיגער מאמענט. זיי וועלען מוזען ארויסזאגען זייערע אנשויאונגען און פאליטישע פלענער, וואס זענען ביז איצט נישט בעקאנט נישט נאר די פרעמדע מלוכות, נאר אויך נישט דער פוילישער געזעלשאפט.

מיר האלטען זיך דערווייל צוריק — צוליב לייכט פערשטענדליכע טעמים — פון אויסדריקען א מיינונג וועגען דער לאגע, וואס האט זיך געשאפען דורך דער לעצטער דיפלאמאטישער אקציע אין אייראפע, מיר ווילען נאר האפען, אז מיניסטער אידען וועט זיך בעקענען נישט נאר מיט דער שטעלונג פון די רעגירונגס קרייזען, אז ער וועט אויך אינפארמירט ווערען אין ווארשע דורך זיינע מיטארבייטער וועגען די מיינונגען און שטימונגען וואס הערשען אין דער פוילישער עפענטליכער מיינונג. וועלכע נישט קוקענדיג אויף אלעם — איז א דעצידירענדער פאקטאר ווען עס האנדלט זיך וועגען גרויסע היסטארישע דעציזיעס“.

פארוואס איז די בעלגישע וואלוטע געפאלען אויף 25 פראצענט

די טעג איז פון בריסעל אנגעקומען די ידיעה, אז בעלגיען איז אוועק פון גאלד־בלאק און איז אריף אויפן וועג פון דעוואלואציע. דאס איז געשעהן נישט אונערווארט. מיטן מאמענט וואס מיניסטער טעני האט זיך אפגעגעבען אין דעמיסיע צוליב די וואלוטע שוועריגקייטען פון זיין קאבינעט, איז געווען קלאר, אז בעלגיען שטעהט פאר ענטשיידענדע שריט, אויפ'ן געביט פון איהר וואלוטע פאליטיק.

די ענדערונג פון טענים קאבינעט מיטן קאבינעט פון וואן זעלאנד בעדייט נישט קיין געוועהנליכע ענדערונג אין צוזאמענשטעל פון דער רעגירונג, וואס איז א טאג־טעגליכע ערשיינונג אין די פארלאמענטארישע לענדער — דאס איז א ענדערונג פון צוויי פינאנציעלע און וואלוטע פאליטישע אנשויאונגען. פאר דער רעגירונג פון א לאנד וואס פיהלט די פאלגען פון דעם וועלט־קריזיס אין אזא מאסשטאב ווי בעלגיען — א לאנד וואס איז דורכאויס א אינדוסטריע־לאנד זענען פאראן נאר צוויי וועגען פון קאמף מיטן עקאנאמישען קריזיס: ענטוועדער פערקלענערען די זעלבסטקאסטען פון דער פראדוקציע, אדער העכערען די פערקויפס־פרייזען פון די אינדוסטריע־פראדוקטען, די ערשטע מעטאדע ווערט אנגערופען דעפלאציע, די צווייטע — אינפלאציע אדער דעוואלואציע. ביי א דעפלאציע — דאס אפהיטען דעם קורס פון דער וואלוטע אויף א הויכען שטאנד. זענען די פרייזען פון די אריינגעפיהרטע רויה־שטאפען און די ארבייטס־הענט ביליגערע, ביי א דעוואלואציע, דאגעגען בעקומט די אינדוסטריע פאר איהרע פערטיגע פראדוקטען העכערע פרייזען.

דער בעלגישער מיניסטער טעני, וועלכער האט דימיסיאנירט איז געווען א איבערצייגטער און קאנסעקווענטער אנהענגער פון דעם דעפלאציע סיסטעם, און די לעצטע וואכען פון זיין רעגירען איז געווען א הארטנעקיגער קאמף אויפצוהאלטען דעם קורס פון בעלג ביים גאלד־פאריטעט, ער האט פערבינדען דעם גורל פון זיין קאבינעט מיט דער סטאביליטעט פון דער בעלגישער וואלוטע, און ווען זי האט זיך א וואקעל געטון האט ער זיך נישט אפגעשטעלט איינצופיהרען שטרענגע בעגרענצונגען אין וואלוטע־האנדעל, און אין די טעטיגקייט פון די באנקען, די שריט וואס ער האט אונטערגענומען אין פאריז וועגען א הלוואה מיטן ציל אויפצוהאלטען דאס פאלען פון קורס פון בעלג זענען געבליבען אהן א רעזולטאט און טעני האט דימיסיאנירט, הגם ער האט אין פארלאמענט געהאט א גרויסע מעהרהייט און ערשט מיט א וואך צוריק האט דער פארלאמענט פערלענגערט פאר זיין קאבינעט אויף ווייטערדיגע דריי חדשים די אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען.

טענים נאכפאלגער אויפן פאסטען פון בעלגישען פרעמיער־מיניסטער וואן זעלאנד, איז בעקאנט אלס א אנהענגער פון דער ענטוויקלונג פון דער אקטיווער „קאניונקטור - פאליטיק“ דורך אויפלעבען די אינדוסטריע און פערברייטערען דעם קרעדיט. אזוי ווי בעלגיען איז צוליב איהר ווירטשאפטליכער סטרוקטור ענג פערבונדען מיט די וועלט מערק, קען די „אקטיווע קאניונקטור פאליטיק“ בעדייטען נאר איין זאך — דעוואלואציע.

עס איז איצט שווער פעסטצושטעלען צי איז די דעוואלואציע, וואס איז אונטערגענומען געווארען דורכן בעלגישען פרעמיער א רעזולטאט פון פאלען פון קורס פון בעלג, אדער להיפוך דאס צופעליגע פאלען פון קורס האט אנגענומען א געוואלדיגען כאראקטער צוליב דער פאליטיק פון בעלגישען פרעמיער, וואס איז א ענטשידענער אנהענגער פון דער דעוואלואציע.

צי בעדייט דער שריט פון בעלגישען פרעמיער א איבעררייס מיטן „גאלד־פראנט“ און אז בעלגיען געהט איבער פון גאלדבלאק אין שטערלינג־בלאק?

ווי עס מעלדען די טעלעגראפישע ידיעות האט וואן זעלאנד נישט בדעה איבערצולאזען דעם בעלג די פרייע בערזע־שפעקולאציעס, ווי דאס איז געשעהן בשעתו אין אמעריקע און ענגלאנד, נאר ער וויל פעסטשטעלען די גרעניץ פון דער דעוואלואציע אין דער הויך פון 25 פראצענט פון גאלד־פאריטעט. די בעלגישע מלוכה־באנק וועט פערזיכערען די סטאביליטעט פון קורס פון בעלג אויף דעם נידריגערען פאריטעט מיט דער הילף פון א ספעציעלען פאנד, וואס איז בעשטימט געווארען אויסצוגלייכען די קורס־ענדערונגען.

ווייטער האט דער בעלגישער מיניסטער ערקלערט אז בעלגיען בלייבט אויך ווייטער טריי דער גאלד פערזיכערונג און ביי דער ערשטער געלעגענהייט וועט זי צוריקגעשטעלט ווערען, וואס אנ'אמת אין די „בעדינגונגען וואס גאראנטירען די סטאביליזאציע פון די הויפט וועלט וואלוטעס, אויפן יסוד פון דער גאלד־פערזיכערונג“.

עס איז אינטערעסאנט אז אלע עפענטליכע ערקלערונגען און דעקלאראציעס וואס ווערען געמאכט אין פערשידענע לענדער דורך די מאסגעבענדע וואלוטע פאקטארען, ענדיגען זיך מיט דער אנווייזונג אויף דער נויטווענדיגקייט פון אנ'אפמאך און א סטאביליזאציע פון די וואלוטעס אין אינטערנאציאנאלען מאסשטאב. די דאזיגע פראגע איז שוין רייף געווארען און מען דארף ערווארטען, אז שוין אין דער נאהעסטער צייט וועט זי ערלעדיגט ווערען.

דיפלאמאטישע אקציע

צו בעפרייען דעם אוועקגעפיהרטען זשורנאליסט יאקאב

די אויפרעגונג אין דער שווייץ, איבער דער אפערע יאקאב, איז אין שייכות מיט דער לעצטער ערקלערונג פון דער דייטשער רעגירונג אז יאקאב איז אליין אריבערגעגאנגען די דייטשע גרעניץ, נאך מעהר געשטיגען. די צייטונגען האבען שוין געמעלדעט אז די שווייצארישע רעגירונג האט בעאויפטראגט דעם שווייצארישען געזאנדטען אין בערלין אז ער זאל ביי דער דייטשער רעגירונג פראטעסטירען געגען דעם אוועקפיהרען פון בערטאלד יאקאב.

אין דער שווייץ גלויבט מען, אז דער ארעסטירטער וועזעמאן וועט שוין לאנג נישט האבען די מעגליכקייט צו לייקענען אין זיין פערברעכערישער טעטיגקייט, אין דער לעצטער צייט איז געלונגען צו ענטדעקען צוויי פאקטען וואס בעשטעטיגען זיין שולד. ערשטענס האט מען ביי איהם געפינען א טראמוואי־בילעט פון באזעל ביז לעראך און דאס בעווייזט אז וועזעמאן איז געווען אויפן דייטשען געביט וואס ער האט ביז־איצט הארטנעקיג געלייקענט. א חוץ דעם איז שוין אהן יעדען ספק פעסטגעשטעלט געווארען אז ער איז געשטאנען אין אנ'ענגען קאנטאקט מיט א געוויסען שולץ, וועלכער איז בעגאנגען א רייה פאליטישע מארדען, די אזוי גערופענע פעמע־מארדען. וועזעמאן האט זיך מיט איהם געטראפען אין פערגאנגענעם יאהר אין דער שווייץ, מען רעכענט זיך דעריבער, אז וועזעמאן וועט זיך אינגיכען שוין מודה זיין אין זיין פערברעכען.

קיין באזעל איז געקומען דער בעקאנטער פאריזער אדוואקאט מארא־דזשיאפערי, וועלכער האט קאנפערירט מיט דער שווייצארישער מאכט וועגען דער דיפלאמאטישער אקציע וואס זאל אנגענומען ווערען און וועלכע וועלען ענטשיידען וועגען גורל פון בערטאלד יאקאב. אין באזעל האבען זיך פערשפרייט קלאנגען אז די דייטשע רעגירונג וועט אונטערן דראנג פון דער עפענטליכער מיינונג פון דער גאנצער וועלט ארויסגעבען יאקאב'ן, אבער די וואס קאנען די מעטאדען פון די נאציאנאל סאציאליסטען בעצעהען זיך סקעפטיש צו די דאזיגע קלאנגען. די לעצטע ערקלערונגען פון דער דייטשער רעגירונג בעווייזען אז מען וועט די פערברעכער וואס האבען געהאנדעלט אין אויפטראג פון דער „געסטאפא“ מיט אלע מעגליכקייטען דעקען.

ווי מען דערוואוסט געפינט זיך נאך דער אוועקגעפיהרטער יאקאב אין דעם קאלומביא־הויז, דאס איז די בעקאנטע תפיסה פון דער געהיימער מלוכה־פאליציי, וואו ער ווערט געהאלטען אין א איינצעלנער קאמער און ווערט שטרענג בעוואכט. מען האט איהם מודיע געווען, אז ער ווערט בעשולדיגט אין מלוכה־פעראט און וועט געמשפט ווערען דורך דעם פאלקס־געריכט. יאקאב ווייסט זיכער וואס דאס בעדייט, עס דארף נאך צוגעגעבען ווערען אז אין דאזיגען געריכט ארבייט איצט דער בעקאנטער אדוואקאט יערנס, וועלכער איז בשעתו זעהר לײדענשאפטליך אנגעגריפען געווארען דורך יאקאב'ן אלס מיט־העלפער פון די מערדער פון ראזא לוקסעמבורג און קארל ליבקנעכט. מען האפט אז די דיפלאמאטישע אקציע וועט ווי אמשנעלסטען אדורכגעפיהרט ווערען ווייל אויב נישט איז פאראן א מורא, אז די „געסטאפא“ וועט בכדי זיך נישט צו קאמפראמיטירען שאפען א בלוטיגען „געשעהענעם פאקט“ וואס מען וועט שוין נישט קענען אויסבעסערען מיט קיין שום פראטעסט און מיט קיין שום פראצעס פארן האאגער געריכטס־טריבונאל.

ווי גרויס עס איז די אויפרעגונג אין דער גאנצער שווייץ צוליב דעם דאזיגען נאציאנאל - סאציאליסטישען פערברעכען, בעווייזט דער קאמענטאר פון דער „נויע צוריכער צייטונג“: דער דאזיגער מענשען רויב איז א אויסערגעוועהנליך שווערע פערלעצונג פון די שווייצארישער סובערעניטעט, וואס קען דורך א ציוויליזירטע און סובערענע מלוכה שטילשווייגענד נישט אנגענומען ווערען, די אפיציעלע נאטע וועגען דעם ארעסט וואס בערלין האט זיך ענדליך בעשלאסען צו פערעפענטליכען איז נישט געאייגענט דעם דאזיגען איינדרוק שוואכער צו מאכען. להיפוך זי מוז דעם עקעל פון שווייצארישען פאלק געגען אזעלכע אונמאראלישע מעטאדען און געגען דעם ציניזם, וואס בעשטעהט אין דעם ווילען די שולדיגע וואס האבען אהן שום ספק געהאנדעלט אין אויפטראג פון דעם נאציאנאל־סאציאליסטישען רעזשים, ריינצוואשען, נאך מעהר פערגרעסערען.

די קרים׳ער מלחמה

אַ בײַשפּיעל פאַר דעם וואָס קומט איצט פאָהר

צוליב דעם ,וואָס געפאַהר פון מלחמה שוועבט אין דער לופט אין די לעצטע צייטען, איז כדאי זיך אָפּצושטעלען אויף דער קרים׳ער מלחמה, וואָס האָט געבושעוועט מיט איבער 80 יאָהר צוריק.

עס ווערט 81 יאָהר זינט ענגלאַנד און פראַנקרייך זענען אַריין אין דעם קרים׳ער קריג. דאָס איז געשעהען דעם 28־טען מערץ 1854.

היינט צו טאָג איז עס דייטשלאַנד, וואָס האָט עראָבערישע פּלענער און זוכט צו בעקומען טע־ריטאָריעס;; דאַמאָלט איז עס געווען רוסלאַנד. „פון די צייטען פון קאַטערינאַ דער צווייטער האָט רוסלאַנד געזוכט אויסצוברייטערן איהר מאַכט ביז צו די דאַרדאַנעלען, און אַרונטערצונעהמען אונטער איהר השגחה אַלע סלאַווישע פעלקער. (פונקט ווי דייטשלאַנד וויל איצט האָבען אַלע דייטשע לענדער). עס פערשטעהט זיך, אַז זי האָט אויך געוואָלט פערכאַפּען די אַנדערע טעריטאָריעס, וועלכע געפינען זיך אינמיטען פון די סלאַווישע טעריטאָריעס. דער צאַר ניקאָלאַיי דער ערשטער האָט געזוכט אָט די שטרעבונג צו פערווירקליכען.

די לענדער וואָס רוסלאַנד האָט געשטרעבט צו פערכאַפּען אָדער צו שטעלען אונטער איהר השגחה, — סערביען, באָסניען, בולגאַריען און די רומענישע לענדער וואַלאַכיאַ און מאָלדאַוויא,— זענען דעמאָלט געווען אונטער דער טערקישער סובערעניטעט. ניקאָלאַי דער ערשטער האָט דער־פאַר געזוכט מלחמה מיט טערקיי. זיין ציל איז געווען נישט נאָר צו פערכאַפּען די דערמאָהנטע לענדער ,נאָר אויך צו אָקופּירען צייטווייליג קאָנ־סטאַנטינאָפּאָל, און צווישען אַנדערעס אויך צו־צונעהמען ביים טערק די הייליגע פלעצער פון פאַלעסטינאַ און זיי אויך שטעלען אונטער רוס־לאַנד׳ס שוץ.

דער תירוץ פון רוסלאַנד פאַר דער מלחמה איז געווען ,אַז זי וויל האָבען די השגחה איבער די גריכיש־אָרטאָדאָקסישע קירכען, וואָס האָבען זיך געפונען אין טערקיי. דער סולטאַן האָט אָפּ־געזאָגט די דאָזיגע פאָדערונג. רוסלאַנד האָט דאַן אָהן אַ מלחמה־ערקלערונג פערנומען די רומענישע לענדער, און טערקיי, וועלכע האָט געהאַט די דאָ־זיגע לענדער, אונטער איהר השגחה, האָט ערקלערט מלחמה צו רוסלאַנד נאָך אין אָקטאָבער 1853.

דער צאַר ניקאָלאַי דער ערשטער און זיינע יועצים האָבען זיך פאַר דער מלחמה־ערקלערונג פון טערקיי גאַרנישט געשראָקען. זיי האָבען געמאַכט אָט אַזאַ חשבון:

מיט פּרייסען און מיט עסטרייך האָבען זיי זיך בעוואָרענט, אַז זיי זאָלען זיך נישט מישען;; פראַנקרייך און ענגלאַנד קענען זיך אפשר יאָ וועלען מישען ,אָבער זיי זענען אַזוי צוריסען, אַז זיי וועלען זיך נישט קענען פעראייניגען צו אַ געמיינזאַמער אַקציע; פאָלגליך וועט רוסלאַנד האָבען אַ פרייע האַנד צו טון מיט טערקיי, וואָס זי וועט וועלען. אָט אַזוי איז געווען דער חשבון פון רוסלאַנד׳ס הערשער, אָבער ער האָט געמאַכט דעם חשבון אָהן דעם בעל־הבית... עסטרייך און פּרייסען זענען טאַקי געווען די פריינד פון צאַ־רישען רוסלאַנד, און זי געלאָזט אָנגעהען מיט דער מלחמה, אָבער פראַנקרייך און ענגלאַנד האָ־בען זיך דאָך איינפערשטאַנען און זיי זענען גע־קומען צו הילף טערקיי. ערקלערענדיג מלחמה צו רוסלאַנד מיט 81 יאָהר צוריק.

צוערשט האָט מען אויספּרובירט אַנדערע פונק־טען וואו די שלאַכטען צו פיהרען, אָבער ס׳איז שנעל געוואָרען קלאָר, אַז קרים איז דער פּאַסיגער פּלאַץ פאַר׳ן צענטער פון דער מלחמה. פראַנקרייך ענגלאַנד און טערקיי האָבען דאָרט געלאַנדעט אַר־מעען ,און בלוטיגע שלאַכטען האָבען זיך אָנגעהויבן.

ניקאָלאַי דער ערשטער האָט געהאַט געזאָגט, אַז ער האָט צוויי גענעראַלען, וועלכע וועלען בע־זיגען די גאַנצע וועלט, נעמליך: די גענעראַלען יאַנואַר און פעברואַר. אָבער אַזוי ווי די דעמאָלט־דיגע פעראייניגטע האָבען אויסגעקליבען קרים אַלס דעם צענטער פון זייערע אָפּעראַציעס, האָ־בען זיי זיך פאַר די דאָזיגע גענעראַלען גאַרנישט געשראָקען. ווי ס׳איז בעוואוסט, איז אין קרים דער ווינטער אַ מילדער און די חדשים פון פראָסט און שניי האָבען דאָרט נישט קיין שטאַרקע שליטה.

צווישען די שלאַכטען פון דער קרים׳ער מל־חמה זענען געבליבען בעריהמט די בעלאַגערונג פון סעוואַסטאָפּאָל און די שלאַכט צווישען די ענג־לענדער און די רוסען אין באַלאַקלאַווא, וואו די ענגלישע לייכטע בריגאַדע האָט אַ בעזונדערען גרויסען אַנטייל גענומען, און דאָס איז פון ענגלישע דיכטער בעזונגען געוואָרען.

אין מיטען פון דער קרים׳ער מלחמה איז צאַר ניקאָלאַי דער 1־טער געשטאָרבען. ער האָט געוואָלט אַליין פאָהרען קיין קרים און איבערנעהמען די אויבערקאָמאַנדאָ, אָבער ער האָט זיך פערקיהלט און איז געשטאָרבען אין חודש מערץ 1855. די מלחמה איז פאָרטגעזעצט געוואָרען אָבער די פער־אייניגטע איז געלונגען צו פערנעהמען קרים. און רוסלאַנד האָט געמוזט בעטען שלום. דעם 27־טען אַפּריל 1856 איז אונטערגעשריבען געוואָרען אין פאַריז דער שלום־טראַקטאַט נאָך דער קרים׳ער מלחמה. יענער שלום־טראַקטאַט האָט פערזיכערט די זעלבסטשטענדיגקייט פון טערקישען רייך, און רוסלאַנד האָט פאָלגליך געהאַט אַ מפּלה.

אַגב, איז וויכטיג צו דערמאָהנען, אַז אין 1877 האָט רוסלאַנד ווידער פּרובירט אויסצוברייטערן איהר מאַכט, און צו פערנעהמען טיילען פון טערקיי. אָבער אויך דעמאָלט האָט ענגלאַנד די דאָזיגע אַפּעטיטען אָפּגעקלאַפּט און בעגרע־ניצט בלויז דורך דיפּלאָמאַטישע שריט, און נישט דורך דירעקטען אַנטיילנעהמען אין קריג. עס שיינט, אַז דייטשלאַנד האָט איצט געגענאיבער סאָוויעט־רוסלאַנד אַזאַ שטרעבונג, ווי די צאַרישע רוסלאַנד האָט געהאַט געגענאיבער טערקיי. וועט ענגלאַנד אויך איצט אָפּקלאַפּען די דייטשע אַפּעטיטען, ווי זי האָט עס אַמאָל געטון מיט די רוסישע אַפּע־טיטען? דאָס איז גאַנץ מעגליך. לויט ווי עס זעהט אויס זוכט ענגלאַנד איצט צו בענוצען איהר די־פּלאָמאַטיע אויף אַן׳עהנליכען אופן. אָט אַזוי לע־רענט אונז די געשיכטע פון אַמאָל בעסער בעגרייפען דאָס ,וואָס קומט פאָר איצט.

בעריהמטער מאָלער ליבערמאַן

שרייבט אַ בריף פאַר׳ן טויט וועגן דער יודישער טראַגעדיע אין דייטשלאַנד

ווען דער טעלעגראַף האָט געבראַכט די ידיעה, אַז דער גרויסער קינסטלער מאַקס ליבערמאַן פון בערלין איז געשטאָרבען, איז באַלד געבוירען גע־וואָרען די אידעע, אַז דאָ, אין האַרצען פון יודישען ישוב, זאָל געפייערט ווערען זיין אָנדענקען. אין נאַצי־לאַנד, אין דעם היטלעריסטישען דייטשלאַנד, איז מאַקס ליבערמאַן אַ יוד. דאָס איז גענוג, אַז דער גרויסער דייטש־יודישער קינסטלער זאָל אויך פעראַכטעט ווערען נאָך זיין טויט. אַזוי ווי אין די לעצטע יאָהרען פון זיין לעבען. ווייל די היטלער־רעגירונג האָט אויך פערבאָטען ליבערמאַנ׳ען צו מאָהלען אין די לעצטע יאָהרען. ליבערמאַן איז אַלזאָ, אַן יודישער קינסטלער, אַ געניאַלער קינסט־לער. און יודען וועלען עהרן זיין אָנדענקען.

דאָס קונסט־מוזעאום פון תל־אביב האָט דע־ריבער געעפענט אַ ליבערמאַן־אויסשטעלונג צו זיין אָנדענקען.

הונדערט און זיבעציהן בילדער און צייכ־נונגען זענען אויסגעשטעלט געוואָרען אין דריי זאַלען פון דעם תל־אביבער מוזעאום — ליבער־מאַנ׳ס פּינזעל און פעדער. הונדערטער מענשען זענען געקומען צו דער ערעפנונג פון דער אויס־שטעלונג. פערשטעהט זיך ,אַז צווישען זיי איז געווען אַ גרויסער טייל פון ליבערמאַנ׳ס לאַנדסלייט דייטשע יודען, וואָס וואוינען אין תל־אביב. דאָ זענען, אמת, נישט געווען די וויכטיגסטע קונסט־ווערק, וואָס ליבערמאַן האָט געמאָהלען, אָבער דאָך, האָט מען געקאָנט זעהען די פרויען־געשטאַל־טען פון ליבערמאַנ׳ס פּינזעל און די מענערישע קעפּ, געצייכענט מיט זיין פעדער. דער מוזעאום איז קליין, ער דאַרף איבערגעבויט ווערען — מען וועט איהם אין קורצען איבערבויען — אָבער דאָך, האָט יעדער פריינד פון ליבערמאַנ׳ס שאַפען גע־קענט פערוויילען אַ מאָמענט אין דעם קינסטלערס אַטמאָספערע און געניסען פון זיינע קינסטלערישע שאַפונגען.

צו דער אויסשטעלונג האָט דער מוזעאום אַרויסגעלאָזט אַ ביכעל מיט דער פערצייכנונג פון די בילדער פון דער אויסשטעלונג און אַ ביאָגראַפיע פון ליבערמאַנ׳ען. דאָ איז אויך פאַראַן אַן׳אינ־טערעסאַנטער בריף פון מאַקס ליבערמאַן צו די פיהרער פון מוזעאום אין תל־אביב. דער בריף איז אַן׳ענטפער אויף אַ בריף, וואָס איז איהם געשיקט געוואָרען פון מוזעאום, ווען ער איז גע־צוואונגען, געוואָרען פון דער היטלער־רעגירונג אָפּצוזאָגען זיך פון זיין אַמט אַלס פּרעזידענט פון דער פּרייסישער קונסט־אַקאַדעמיע. אַלס אויס־

אַ בריף פון פּאַלעסטינע

פון י. שפּיגעלמאַן

דרוק פון סימפּאַטיע צום קינסטלער האָט דער מוזעאום פון תל־אביב בעשלאָסען צו עפענען איי־נעם פון די זאַלען אויף דעם נאָמען פון מאַקס ליבערמאַן. דאָ הענגען טאַקע אַ רייה פון ליבער־מאַנ׳ס בילדער. אויף אָט דער עהרע האָט ליבערמאַן געענטפערט מיט פאָלגענדען בריף:

בערלין — וואַנזעע 28־6־1933.

„ווען איך ענטפער אייך אויף אייער בריף פון 7־טען יוני, מוז איך אייך מיטטיילען, אַז אייער בעשלוס אָנצורופען איינעם פון די זאַלען פון מוזעאום אויף מיין נאָמען האָט מיר פערשאַפט גרויסע פרייד. גראָד אין די דאָזיגע שווערע צייטען אין אַן׳אַטמאָספערע פון רעכטלאָזיגקייט, אין וועל־כער די דייטשע יודען זענען געצוואונגען צו לעבען איז דאָס פאַר מיר אַ דאָפּעלטע פרייד און אַ דאָ־פּעלטע טרייסט צו פיהלען דעם בונד מיט מיינע גלויבענס־גענאָסען. ווי אַ שרעקליכע לאַסט דריקט אויף אונז אַלע אָט די רעכטלאָזיגקייט, דאָס בערוי־בען פון אונז אונזערע רעכט, אָבער בעזונדערס, אויף יודען, אַזעלכע ווי איך, וועלכע האָבען זיך איינגעשמועסט דעם חלום פון אַסימילאַציע, איהר, הער ביאַליק (דער בעריהמטער דיכטער האָט נאָך דאַן געלעבט), געדענקט געוויס אונזער געשפּרעך אויף אָט דער טעמע, ווען איך האָב געזאָלט צייכענען אייער בילד, — אַ געשפּרעך, אין וועלכען איך האָב געפּרובט ערקלערען אייך, פאַרוואָס איך שטעה פון דער ווייטענס צום ציוניזם. היינט דענק איך אַנדערש, אָבוואָהל דאָס איז מיר זעהר שווער. איך האָב ערוואַכט פון דעם טרוים, וואָס איך האָב געטרוימט מיין גאַנץ לעבען.

צו מיין בעדויערען קען מען נישט איבערפּלאַנ־צען אויף דאָס ניי אַ זעהר אַלטען בוים — און אין אַ מאָנאַט אַרום ווערט מיר זעקס־און־אַכציג יאָהר. דאָך זיין איך נישט מיט צוזאַמענגעלעגטע הענט, ווען שוין בלויז צוליב דעם, אַז די אַרבייט זאָל מיר [illegible] צו לעבען דאָס ביסעל לעבען, וואָס איז מיר נאָך איבערגעבליבען.

צוזאַמען מיט מיין הערצליכען דאַנק־אויסדרוק אייך, מיינע געעהרטע הערען, פאַר דעם גרויסען כבוד וואָס איהר האָט מיר געמאַכט, בעט איך אייך איבערגעבען מיין דאַנק אויך די אַנדערע מיטגלי־דער פון מוזעאום.

אייער זעהר איבערגעגעבענסטער,

ד״ר ה. ק. מאַקס ליבערמאַן.

דאָס בריוועל פון מאַקס ליבערמאַן איז גע־וויס איינער פון די טראַגישסטע דאָקומענטען פון אַ דייטשען יודען פון אונזער צייט. אַ יאָהר פאַר זיין טויט זאָגט ליבערמאַן, אַז איצט „דענקט ער אַנדער׳ש״, אַ שאָד וואָס אַזוי שפּעט.

די אויסשטעלונג איז ערעפנט געוואָרען דורך דעם בעקאַנטען מאָהלער הערמאַן שטרוק, וועלכער איז געווען אַ נאָהענטער פריינד פון פערשטאָרבע־נעם.

הערמאַן שטרוק גיט אַן׳אָפּשאַצונג פון ליבער־מאַנ׳ס קונסט און דאָס איז דורכגעפלאָכטען מיט פערזענליכע עראינערונגען, און אַזוי קומט אַרויס אויך אַ ביאָגראַפיש בילד פון מאַקס ליבערמאַן.

הערמאַן שטרוק פאַנגט אָן זיין רעדע מיט אַ ציטאַטע פון ליבערמאַנ׳ס אַ ווערק וועגען דער קונסט פון זיין פריינט, דעם יודיש־האָלענדישען מאָהלער, יוסף איזראַעלס: ווען איך בין צוגעטרא־טען צו דער אַרבייט, האָב איך זיך איבערצייגט, אַז צו שטאַרק האָב איך ליב איזראַעלס׳ן אום צו קענען שרייבען וועגען איהם״. דער רעדנער זאָגט, אַז ער געפינט זיך אין אַן׳עהנליכער לאַגע, ווען ער קומט רעדען וועגען ליבערמאַנ׳ען, מיט וועלכען ער איז געשטאַנען אין נאָהענטע בעציהונגען 36 יאָהר.

ער דערצעהלט ווי אַזוי אין אַ זומער־טאָג איז געזעסען אַ שילער פון דער בערלינער אַקאַדעמיע אויף דעם ברעג ים אין צענדוואָרט, האָלאַנד, און האָט זיך געמאַטערט איבער אַ סטודיע פון אַ לאַנד־שאַפט. מיטאַמאָל איז אָנגעקומען אַ גרויסער מייס־טער און האָט זיך געווענדעט צו איהם און אָנגע־פאַנגען רעדען מיט איהם. דער גרויסער מייסטער איז געווען ליבערמאַן, און דער שילער, דאָס איז געווען ער, הערמאַן שטרוק. און זינט דאַמאָלס, האָבען זיי אָנגעהאַלטען בעציהונגען — אַ צייט פון זעקס און דרייסיג יאָהר.

שטרוק דערצעהלט וועגען ליבערמאַנ׳ס קינ־דער־יאָהרען ביי זיינע עלטערען, יודישע פערמעג־ליכע סוחרים אין בערלין, ער האָט קוים געענדיגט גימנאַזיע און ער איז אַריבער אין אַ קונסט־שולע, אין ווייטאַר, וואו ער האָט געאַרבייט טאָג און נאַכט „מיט רעליגיעזען ערנסט און מיט אייזערנער ענער־

(ווייטער זעה 6־טע זייט)

בר כוכבא און זיין תקופה

(5

דעם וועלט־פערבאַנד מכבי און זיין יעצטיגע מכביאַדע אין תל אביב.—געווידמעט

פון ישכר שוואַרץ (זגערזש)

די גרויסע אויפרעגונג צווישען די יודען

אין יענער צייט ,ווען יודען האָבען געהאַט זייער שפּראַך ,זייער קולטור, נאָך געזעסען אויף זייער ערד ,האָבען זיי דעם פרעמדען יאָך אויף זייערע פּלייצעס גוט געפיהלט. אַ גרויסע אויפרעגונג אין פאָלק איז געווען צוזאַמען. מיט דעם פערלאַנג אויפ־צונעהמען אַ קאַמף מיט רוים און אַראָפּצוואַרפען פון זיך דעם פרעמדען יאָך אויף אייביג.

עס האָבען אָבער אויך נישט געפעהלט אָנ־פיהרער פון געמעסיגטע פּאַרטייען, וואָס האָבען אָנגעווענדעט אַלע זייערע קרעפטען דאָס פאָלק צו בערוהיגען און זיי צוריקצוהאַלטען פון אַ גע־פעהרליכען שריט. ר׳ יהושע בן חנינאַ דער דע־מאָסטיגער פּאַטריאַרך, וועלכער איז גוט בעקאַנט מיט זיינע דיספּוטען און קלוגע תשובות מיט די חכמי אתונא, דער זעלבער, וואָס האָט זיך געריהמט מימי ליד נצחנו אדם! דער פּאַטריאַרך ר׳ יהושע בן חנינא, האָט די אָנפיהרער, די פערברענטע היץ־קעפּ, געבעטען צו זיין פאַרזיכטיג מיט זייער פּראָ־פּאַגאַנדע צו אַ באַלדיגען אויפשטאַנד, ווייל זיי שטע־לען די יודישע לאַגע אין אַ סכנה. מיט קלוגע ווערטער האָט ער געגעבען צו פערשטעהען, אַז מען קען איצט נישט מיט שוואַכע כוחות אויפנעהמען קיין קאַמף געגען דעם שטאַרקען רוים. ער האָט זיי דערצעהלט אַ בעקאַנטען משל:

אַ לייב האָט ביים עסען אַראָפּגעשלונגען אַ ביין, דער ביין איז איהם געבליבען שטעקען אין האַלז. אין גרויס שרעק האָט ער אויסגערופען: ווער עס וועט איהם אַרויסציהען דעם ביין פון האַלז ,וועט ער קעניגליך בעלוינען. איז געקומען צו פליהען אַ באָטשאַן מיט זיין לאַנגען האַלז און האָט זיין זאַך מייסטערהאַפט אַדורכגעפיהרט און דעם ביין אַרויסגעצויגען. אַז ער האָט פון לייב פערלאַנגט דעם פערשפּראָכענעם לוין, האָט דער לייב צו איהם מיט אַ שמייכעל געזאָגט: זיי צו־פרידען נאַרעלע ,אַז דו האָסט דיין קאָפּ פון מיין האַלז לעבעדיג צוריק אַרויסגענומען. — אַזוי האָט ר׳ יהושע געזאָגט, מעגען מיר דאַנקען גאָט, אַז מיר געהען מיט הוילער הויט אַרויס.

זיינע אַרגומענטען האָבען געהאַט ערפאָלג און די הייסע געמיטער האָבען זיך בערוהיגט אויף אַ צייט.

דער תנא ר׳ יהושע איז געשטאָרבען און ד׳ אגדה דערצעהלט אונז: משמת ר׳ יהושע בטלה עצה ומחשבה!...

פון רוים האָבען אָנגעהויבען אָנצוקומען נייע גזירות, עקאָנאָמישע און פּאָליטישע בעשרענקונ־גען. די אָנפיהרער פון די מעסיגע פּאַרטייען האָבען נאָך אַלץ זיך בעמיהט די מאַסען צו בערוהיגען. צוריקצוהאַלטען פון אַן׳אויפשטאַנד.

דער לעצטער בעפעהל אָבער פון אַדריאַנוס, אויפצובויען אויף די חורבות פון בית המקדש אַ קאָלאָניע „אַליאַ קאַפּיטאָלינ״ אין אין דערמיט אַ גרויסע תפלה לכבוד זייער אָפּגאָט, דאָס גע־צנבילד פון יופּיטער; האָט שוין אָנגעצונדען אַ גרויס פייער אין די הערצער פון גאַנצען פאָלק. דאָס עהרענגעפיהל פון דער נאַציאָנאַלער יוגענד האָט אויפגעפלאַקערט מיט פערביטערונג און אַלע פּאַרטייען האָבען שוין איינגעזעהען, אַז לענגער וואַרטען איז אונמעגליך...

קיין אַנדערע רעטונג איז נישט פערהאַן, ווי אַראָפּוואַרפען פון זיך דעם רוימישען יאָך און מיט קראַפט און שטאָלץ אויפהויבען די פאָהן פון אויפשטאַנד און געהען אויף לעבען און טויט.

דער אויפשטאַנד. און בר כוכבא אַלס אָנפיהרער

איבער צעהן יאָהר האָט געדויערט ביז דער אויפשטאַנד איז דורך דעם העלד בר כוכבא, לויט דעמאָלסדיגע טעכניק און סטראַטעגיע אָרגאַניזירט געוואָרען. דער אַגיטאַטאָר צווישען די פאָלקס־מאַסען איז געווען דער תנא ר׳ עקיבא, ער איז אַרומגעפאָהרען אין גאַנצען לאַנד אויך אין קליין־אַזיען און פערשידענע קיבוצים פון יודען אין אַנדערע לענדער און אַלע פּאַרטייען אויפגעוועקט צו דעם אַלגעמיינעם אויפשטאַנד.

קיין בעסערען וועקער האָט בר כוכבא נישט געקענט געפינען, ווי דעם בעריהמטען תנא ר׳ עקיבה. די גרויסע פערזענליכקייט פון דעם גע־שעצטען געלעהרטען און דעם אידעם פון דעם רייכסטען יוד אין ירושלים כלבא שבוע, האָט געהאַט דעם גרעסטען איינפלוס ביים פאָלק.

ווי בעוואוסט, איז דער תנא ר׳ עקיבא בן יוסף אַ פאָלקס־מענש ,געשטאַמט פון משפחת גרים און פון אַ אומויסענדען פּאַסטוך ביי כלבא שבוע דערגרייכט דעם גרעסטען אַרעאל פון רוהם צווישען די חכמי תלמוד. זיין נאָמען ווערט אין ש״ס געברענגט 564 מאָל ביי פערשידענע אַנגעלעגענ־הייטען און 375 פאַלען האָט דער תלמוד זיין מיינונג אַקצעפּטירט.

אַלס פּאַסטוך, ביי כלבא שבוע האָט זיך זיין טאָכטער אין איהם פערליבט און מיט איהם חתונה געהאַט. דער פאָטער האָט איהר אַרויסגעטריבען פון זיין הויז און נישט געוואָלט וויסען פון איהר. ער האָט איהר נישט געקאָנט מוחל זיין די גרויסע חרפּה, וואָס זי האָט איהם אָנגעטון בעהמענדיג אַ מאַן אַן׳עם הארץ און פון אַזאַ נידריגער משפּחה.

דורך זיין פרוי, די געבילדעטע טאָכטער פון כלבא שבוע. האָט ער זיין קאַריערע געמאַכט. זי האָט איהם בעוואויגען ער זאָל צו 24 יאָהר אָנהויבען צו שטודירען. ר׳ עקיבא איז אַוועק־געפאָהרען אין די גרויסע אַקאַדעמיעס ליד פּקיעין אין יבנה. די פרוי זיינע האָט שווער געאַרבייט און דאָרט זיין אויסהאַלט צוגעשיקט. מיט יאָהרען שפּעטער, ווען ער איז צוריקגעקומען און זיך בעזעצט אין בני ברק און טויזענדער תלמידים זענען געוואָרען זיינע שילער, האָט זיין שווער כלבא שבוע איהם איבערגעבעטען.

ר׳ עקיבא האָט פערשטאַנען ,אַז אַלע פּאַר־טייען וועלען זיך פעראייניגען און מיט דער גאַנצער ענערגישער קראַפט זייערער צושטעהען צו בר כוכבא, וועלען זיי זייער ציל דערגרייכען. ער האָט דעמאָלט געפּיהלט און געדרשנט „בנים אתם לה׳ אלקיכם״ איהר טרעט צו צו דער קאַמפּאַניע פון בר כוכבא זענט איהר ווערט אָנגערופען צו ווערען בנים, ווען נישט וועט איהר בלייבען ע ב ד י ם.

(סוף מאַרגען)

אַ מאַשין. וואָס לאָזט נישט זאָגן קיין ליגנס
אַ וואונדערבאַרע וויסענשאַפטליכע ענטדעקונג

פֿון ל. באַראַדולין

אין אַמעריקאַ פּראָדוצירט מען איצטער און מען ווענדעט אָן פֿאַר פּראַקטישע צוועקן אַזעלכע אַפּאַראַטן. וואָס דאַרפֿן דערקענען, צי אימיצער זאָגט אַ ליגן, אָדער נישט. דער בעסטער זעהט אויס צו זיין דער אַפּאַראַט, וואָס איז ענטוויקעלט געוואָרען פֿון פּראָפֿעסאָר לעאָנאַרד קילער, פֿון דעם נאָרט-וועסטערן אוניווערזיטעט, הינטער שי־קאַגאָ. די אויפֿגאַבע פֿון די אַפּאַראַטן איז צו פֿער־צייכענען און רעגיסטרירען יענע ענדערונגען, וואָס קומען פֿאָר אין קערפּער, ווען אַ מענש זאָגט אַ ליגען.

לאָמיר נעמען אַלס אַ ביישפּיל דעם געפֿיהל פֿון כעס, וואָס איז יעדען פֿון אונז גוט בעקאַנט. דאָס געפֿיהל דריקט זיך אויס אין דעם, וואָס דער מענש לעבט איבער אַ צושטאַנד, וואָס איז אַנדערש פֿון נאָרמאַלען. עפּעס קומט אין איהם פֿאָר וואָס איז נישט זעהר געוועהנליך, און אַזוי שטאַרק איז אָט דער געפֿיהל אין איהם, אַז אַ זייטיגער מענש קאָן עס דערקענען דורך דעם אויסדרוק פֿון פּנים, דורך דעם ווי דער קאָליר אין פּנים בייט זיך, דורך דער אינטאָנאַציע פֿון זיין רעדען און דורך זיין האַלטען זיך און זיין אויפֿפֿיהרונג.

דאָס אַלץ איז דער רעזולטאַט פֿון גײַ״סטע טעטיגקייטען. וואָס קומען פֿאָר אין דעם קער־פּער פֿון דעם מאַן. דאָס האַרץ קלאַפּט אַנדערש, דער דרוק פֿון בלוט איז אַן אַנדערער, און דער פּראָצעס פֿון אָטעמען איז אַן אַנדערער. זענען פֿאַר־האַן אַפּאַראַטען, וואָס פֿערצייכענען יעדען פֿון אָט די פּראָצעסען, וואָס קומען פֿאָר אין קער־פּער. קאָן מען אָט די אַלע אַפּאַראַטען פֿעראיי־ניגען אינאיינעם, אַריינזעצען אין אַ שטוב אַ מאַן און פֿערבינדען איהם מיט דעם אַפּאַראַט און דערנאָך, דער מאַן צורייצען אָדער בעליידיגען. וועט ער אין כעס ווערען. און דער אַפּאַראַט וועט באַלד פֿערצייכענען, אַז די אַלע טעטיגקייטען קו־מען פֿאָר אין איהם אַנדערש ווי געוועהנליך. מיט אַנדערע ווערטער: דער אַפּאַראַט וועט ווייזען, אז דער מאַן איז געוואָרען אין כעס.

כעס איז אַן אַלגעמיין געפֿיהל, ביי אַלע מענ־שען דערזעלבער. אָבער די שטופֿען קאָנען זיין פֿערשידען: איינער קאָן ווערען אַזוי אין כעס, אַז ער זאָל זיך וואַרפֿען שטעכען מיט אַ מעסער; ביי אַן אַנדערען זאָל דער כעס זיין אַזוי שוואַך, אַז מען זאָל עס פֿון דרויסען גאָרנישט דערקענען. מען קאָן אָבער דעם אַפּאַראַט מאַכען אַזוי עמפּפֿינד־ליך, אַז ער זאָל דערפֿיהלען און פֿערצייכענען די קלענסטע און שוואַכסטע ענדערונגען, וואָס קומען פֿאָר אין קערפּער. דער אַפּאַראַט וועט דערפֿיהלען דאָס וואָס אַ זייטיג אויג קאָן נישט בעמערקען.

כעס איז אָבער וויית נישט דאָס איינציגע שטאַרקע געפֿיהל, וואָס אַ מענש קאָן איבערלעבען. עס קאָן זיין דער געפֿיהל פֿון איבערשרעקען זיך; דאָס געפֿיהל פֿון צוהיצטקייט, ווען מען זאָגט צ. ב. אימיצען אַ קאָמפּלימענט; דאָס געפֿיהל, וואָס מען לעבט איבער, ווען אימיצער זאָגט אַ ליגען א. א. וו. דאָס אַלץ זענען בעזונדערע גע־פֿיהלען, וואָס קומען פֿאָר אין דעם קערפּער, און דאָס מיינט, אַז די פּראָצעסען זענען אויך אַנדע־רע. עס איז אַן אונטערשיד אינ׳ם בלוט-דרוק, אין קלאַפּע, פֿון פּולס אינם פּראָצעס פֿון אָטעמען, ווען דער מענש ווערט אין כעס, אָדער ווען ער איז צופֿרידען, אָדער ווען ער זאָגט אַ ליגען.

און איצט, נעהמט אַ זעהר אויפֿריכטיגען מענ־שען, מיר ווילען זאָגען — אַן אומשולדיג, אויפֿ־ריכטיג מיידעל — און שטעלט זי אַריין אין אַ לאַגע, אַז זי זאָל זיין געצוואונגען צו זאָגען אַ ליגען. וועט זי אויסזעהען אומרוהיג און וועט זיך רויטלען. הייסט עס, אַז זי לעבט איבער אַ שטאַרקען, אַ נישט געוועהנליכען געפֿיהל. אויב אַזוי — קאָן מען אויפֿבויען אַן אַפּאַראַט, וואָס זאָל אָט די איבערלעבונגען איהרע דערפֿיהלען און פֿערצייכענען זיי אויף פּאַפּיר.

ערפֿאַהרונגען האָבען בעוויזען, אַז די זעלביגע געפֿיהלען לעבט איבער יעדער מענש, נאָר ביי דעם רוב מענשען איז עס נישט שטאַרק גענוג, אַז עס זאָל קענטיג זיין אויף זיין פּנים און אויס־זעהען. אָבער דאָס מיינט דאָך שוין אַן׳אונטער־שיד אין דער שטופֿע, אין דער קראַפֿט פֿון גע־פֿיהל, אָבער נישט אין געפֿיהל גופֿא; נישט אין די ענדערונגען וואָס קומען דערביי פֿאָר אין קערפּער. קאָן מען אויפֿבויען אזא עמפּפֿינדליכען אפּאראַט, וואָס זאָל דערפֿיהלען און פֿערצייכענען די שוואַכ־סטע ענדערונגען, וואָס קומען פֿאָר אין קערפּער, ווען דער מאַן זאָגט אַ ליגען. און דאָס איז דער אַפּאַראַט, וועגען וועלכען מיר רעדען דאָ.

דער אַפּאַראַט פֿעראייניגט אין זיך אַן׳אינ־סטרומענט, וואָס מעסט דעם דרוק פֿון בלוט; אַנ־אינסטרומענט, וואָס מעסט דעם פּראָצעס פֿון אָטע־מען, און אינסטרומענטען, וואָס פֿערצייכענען אַנ־דערע ענדערונגען אינ׳ם קערפּער. דעם מאַן, ווע־מען מען וויל אונטערזוכן פֿעראייניגט מען דורך דראָטען און דורך דינע גומענע רעדלעך מיט דעם אַפּאַראַט, און וואָס פֿאַרא ענדערונגען עס זאָלען אין דעם קערפּער נישט פֿאָרקומען, וועט דער אַפּאַ־ראַט דערפֿיהלען און פֿערצייכענען. צווישען אַנ־דערע זאַכען וועט ער אויך דערפֿיהלען און פֿער־צייכענען אויף פּאַפּיר יענע ענדערונגען, וואָס קומען פֿאָר אין דעם קערפּער, ווען דער מאַן זאָגט אַ ליגען. — אַפֿילו ווען די דאָזיגע איבערלעבונגען אין קערפּער זענען זעהר שוואַכע. עס איז אָבער נויטיג, אַז אַ ספּעציאַליסט זאָל מיט דעם אַפּאראַט מאַניפּולירען. מ׳דאַרף וויסען ווי אזוי דעם אפּאראַט צו פֿערבינדען מיט דעם מאַן;; וועלכע פֿראַגען און ווי אַזוי זיי צו שטעלען, כדי צו שטעלען איהם אין אַ לאַגע, אַז ער זאָל איבערלעבען א ספּעציעל געפֿיהל, ווען ער זאָגט אַ ליגען; און מען דאַרף וויסען, ווי אזוי דערנאָך צו לייענען דאָס, וואָס אויפֿ׳ן פּאַפּיר איז פֿערצייכענט געוואָרען. אַנדערש קאָן מען מאַכען אַ ביטערען טעות.

ביז איצט האָט מען מיט׳ן אַפּאַראַט פֿון פּראָ־פֿעסאָר קילער שוין אויסגעפּרובירט טויזענדער מענשען און די מאַשין האָט געגעבען 80 פּראָ־צענט צופֿרידענשטעלענדע ענטפֿערס. אויסגעפּרו־בירט האָט מען דעם אַפּאַראַט אויף פּריוואַטע מענ־שען און סטודענטען און אויף פֿערברעכער — פֿון קעשענע-גנבים ביז מערדער.

אַ בעזונדערע קאַטעגאָריע מענשען, וואָס זע־נען מיט דעם אַפּאַראַט געוועזן אויסגעפּרובירט, זענען געוועזן באַנק-אָנגעשטעלטע. די דירעקטאָרען פֿון די באַנקען האָבען געוואָלט וויסען, צי די בעאַמטע, אויף וועלכע זיי פֿערלאָזען זיך, זענען אָרענטליכע מענשען, אָדער נישט. האָט מען זיי געפּרובירט מיט דעם אַפּאַראַט. איין פֿאַל איז גע־ווען, ווען אַ דירעקטאָר פֿון אַן׳אַמעריקאַנער באַנק, וואו 5000 דאָלאַר זענען פֿערשוואונדען, האָט גע־לאָזט אונטערזוכען אַלע זעקס און פֿופֿציג בע־אַמטע פֿון דער באַנק, כדי אויסצוגעפֿינען ווער עס איז דער שולדיגער. האָט דער אַפּאַראַט ענטדעקט נישט איינעם, נאָר גאַנצע צוועלף שולדיגע און ניין פֿון זיי האָבען זיך מודה געווען, אַז זיי האָ־בען פֿערכאַפּט אַזעלכע געלדער, פֿון וועלכע דער דירעקטאָר האָט נישט געוואוסט.

17 חדשים אַרבייט פֿון לאָדזער „זשעטעקאַ“
בעריכט פֿון דער יעהרליכער אַלגעמיינער פֿערזאַמלונג

דעם 30-טען מערץ איז אין אייגענעם לאָקאַל פֿאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג פֿון דער יודישער געזעלשאַפֿט פֿאַר לאַנדקענטשאַפֿט, אָפּטייל אין לאָדז.

די פֿערזאַמלונג עפֿענט דער וויצע - פֿאָר־זיצער פֿפֿון דער געזעלשאַפֿט ,ראַטמאַן מ. זיידע, און נאָכדעם ,ווי ס׳ווערט בעעהרט, דורך אויפֿ־שטעהען פֿון די ערטער ,דער אָנדענק פֿון יונג־פֿערשטאָרבענעם רעד. לאַזאַר פֿוקס, מיטגליד און מיטרעדאַקטאָר פֿון דער וויסענשאַפֿטליכער סעק־ציע ,ווערט ,אַלס פֿאָרזיצער פֿון דער אַלגעמיינער פֿערזאַמלונג ,איינשטימיג אויסגעוועהלט ה׳ מ. גאַר־פֿינקעל, וועלכער פֿעו׳בעט אין פּרעזידיום די ה״ה אַלטמאַן ,גרונדמאַן ,אינזש. פֿרענקעל און זעל־קאָוויטש.

ה׳ ראָזענמאַן לייענט איבער דעם פּראָטאָקאָל פֿון דע׳ פֿריהערדיגער אַלגעמיינער פֿערזאַמלונג, דער פּראָטאָקאָל ווערט אהן פֿערבעסערונגען אָנגע־נומען. דאָס וואָרט בעקומט דאַן דער קאַסירער פֿון דער געזעלשאַפֿט, ה׳ וועלנער, וועלכער לייענט איבער דעם בילאַנס פֿון דער געזעלשאַפֿט און דעם בודזשעט-פּרעלימינאַר.

נאָכדעם בעקומט דאָס וואָרט צום טעטיגקייטס־בעריכט, דער סעקרעטאַר פֿון דער געזעלשאַפֿט ה׳ זעלקאָוויטש.

פֿון דעם בעריכט שטעלט זיך אַרויס אַז די פֿערוואַלטונג האָט, אין משך פֿון איהר 17-חדשים׳ דיגער קאַדענץ (זייט נאָוועמבער 1933, ביז אַפּריל 1934), אַדורכגעפֿיהרט 67 אויספֿלוגען מיט אַ פֿרעקווענץ פֿון 1430 מאַן. די אויספֿלוגען זענען געווען: אין געזעלשאַפֿטליכע און עפֿענטליכע אינ־סטיטוציעס, אויף קונסט-אויסשטעלונגען און אינ־דוסטריעלע אונטערנעהמונגען, אונטערשטאָטישע, וויטשטרעקיגע און טוריסטיש-ספּאָרטליכע.

מערסטענטיילס זענען די אויספֿלוגען געווען פֿערזעהען מיט פֿאַר און נאָך רעפֿעראַטען און זענען בעגלייט געוואָרען פֿון דעלעגירטע פֿון דער פֿאָטאָגראַפֿישער סעקציע ,וועלכע האָבען אַדורכ־געפֿיהרט ענטשפּרעכענדע אויפֿנאַהמען. בראש פֿון דער אויספֿלוג-סעקציע זענען געשטאַנען די ה״ה: זיידע ,נאַכומאָוו און זילבערשטיין.

די קולטור-סעקציע, בראש פֿון וועלכער עס זענען געשטאַנען די ה״ה: ד״ר פֿרידמאַן, רעד. ח. י. בזשוסטאָווסקי און ש. ראָזענמאַן, האָט, אין משך פֿון איהר קאָדענץ אדורכגעפֿיהרט 48 רע־פֿעראַטען אויף וויסענשאַפֿטליכע, געזעלשאַפֿטליכע, ווירטשאַפֿטליכע, לאַנדקענטשאַפֿטס- און ליטעראַ־רישע טעמעס. די פֿרעקווענץ פֿון אַלע פֿאָרלעזונגען האָט בעטראָפֿען 3200 מאַן.

אויסער אָרטיגע פּרעלעגענטען, האָט די סעק־ציע איינגעאָרדענט פֿאָרלעזונגען מיט׳ן אַנטייל פֿון פֿרעמדשטאָטישע פּרעלעגענטען, ווי דיכטער אהרן צייטלין, איצעק מאַנגער, ד״ר רינגעלבלום, ד״ר אַדלער, אינזש. שאָשקעס, אינזש. סלוצקי א.אַ.

אַ סך פֿון די געהאַלטענע רעפֿעראַטען זענען שפּעטער ,אין דער פֿאָרם פֿון וויסענשאַפֿטליכע אַרטיקלען, איבערגעדרוקט געוואָרען אין דער פּרעסע.

די ביבליאָטעק האָט זיך פֿאַר דער קאַדענץ פֿון דער אָפּטרעטענדיגער פֿערוואַלטונג פֿערגרע־סערט, אַ דאַנק דער אונטערגענומענער ביבליאָטעק־אַקציע, מיט קרוב 140 ביכער. מיט דער ביבליאָטעק האָבען זיך בענוצט 130 לייענער ,צו וועלכע עס איז אויסגעבאָרגט געוואָרען איבער 800 ביכער. דער לייען-זאַל אַבאָנירט 13 צייטשריפֿטען אין דער יודישער און פּוילישער שפּראַך, אַ חוץ די טעגליכע שטאָטישע ,יודישע און פּוילישע פּרעסע.

די סעקציע האָט אויך איינגעשטעלט אַ קורס, וועמעס ציל עס איז אויסצובילדען פֿרישע קאַדרען פֿון טוריסטישע און קאָלאָניען-פֿיהרער. דער קורס האָט זיך אָנגעהויבען אין יאַנואַר ה. י. און וועט זיך ענדיגען סוף אַפּריל ה. י. אין קורס נעמען אַנ־טייל איבער 30 צוהערער, וועלכע האָבען ביז איצט אויסגעהערט 32 לעקציעס אויף פֿערשי־דענע געביטען, וואָס האָבען אַ שייכות צו טוריס־טיק און לאַנדקענטשאַפֿט. די אַבסאָלווענטען פֿון דעם קורס וועלען זיך קענען בעמיהען אַוועקגע־שיקט צו ווערען אַלס האספּיטאַנטען אויף די קאָ־לאָניעס פֿון זש. ט. ק. און וועלען געניסען פֿון אַלע הנחות אויף די זש.ט.קא-אויספֿלוגען, אין וועלכע זיי וועלען זיך פּראַקטיש בעטייליגען.

די פּראָפּאָגאַנדע-קאָמיסיע ביי דער סעקציע האָט געפֿיהרט אַן׳ענטשפּרעכענדע פּראָפּאַגאַנדע־אַרבייט אין דער פֿאָרם פֿון פֿונאַנדערשיקען צו איהרע מיטגלידער חודש׳ליכע קאַלענדאַרען, אין וועלכע ס׳איז געווען אָנגעגעבען אַלע אימפּרעזעס און אונטערנעהמונגען פֿון דער געזעלשאַפֿט.

די וויסענשאַפֿטליכע סעקציע וועלכע איז אָנגע־פֿירט געוואָרען פֿון ד״ר פֿרידמאַן, מגר. באַלבערישסקי און זעלקאָוויטש, און האָט במשך פֿון איהר טע־טיגקייט אַדורכגעפֿיהרט אַרכיוואַלע קווערענדען אין דעם הויפּט-אַרכיוו אין וואַרשע, אין מלוכה-אַר־כיוו אין פּיאָטרקאָוו, אין שטאָטישען אַרכיוו אין פּאַביאַניץ, אין שטאָטישען אַרכיוו איז זגערזש א. אַז. וו.

די סעקציע האָט אויסגעאַרבייט און פֿונאַנ־דערגעשיקט פֿאָלגענדיגע אַנקעטעס: אַ היסטאָרי־שע פֿון ד״ר פֿרידמאַן, אַ פֿאָלקלאָריסטישע און עטנאָגראַפֿישע פֿון י. זעלקאָוויטש, ווייטער זענען געמאַכט געוואָרען פֿערשידענע אויסצוגען פֿון דער פּרעסע אין באַרטאָשעוויטש-מוזיי אין לאָדז און ס׳איז פֿאָרגעברייט געוואָרען צום דרוק דער ער־שטער באַנד וויסענשאַפֿטליכע שריפֿטען, וועלכער וועט אַריינעהמען פֿאָלגענדיגע אַרבייטען: „די עב. תקנות פֿון דער חברה בקור-חולים אין סלאָנים“ פֿון ד״ר ש. א. קאַמיענעצקי, „די חברה קדושא אין פּיעטריקאָוו“ — פֿון מ. פֿיינקינד, „די יודען אין קאַליש“ — פֿון מגר. פֿעלדמאַן, „די חברה־קדושא אין לאָדז“ — פֿון ד״ר פֿ. פֿרידמאַן, „דער טויט און זיינע בעגלייט-מאָמענטען אין דער יודי־שער עטנאָגראַפֿיע און פֿאָלקלאָר“ — פֿון י. זעל־קאָוויטש, „סטאַטיסטיק פֿון יודען אין לענטשיצער און שעראַדזער קרייזען אין די יאָהרען 1764—1765“ — פֿון ד״ר ר. מאַהלער און „יודען אין די לאָדזער עלעקטראַאוויניע“ — פֿון מגר. מ. באַל־בערישסקי. אַ חוץ דעם זענען בעאַרבייט געוואָרען דער חברה-קדושא-פּנקס פֿון לוטאָמירסק, פֿון פּאַ־ביאַניץ און זגערזש.

די וויסענשאַפֿטליכע סעקציע איז אין איהר אַרבייט געשטאַנען אין פֿערבינדונג מיט אַ גאַנצער רייהע וויסענשאַפֿטליכע קערפּערשאַפֿטען, ווי דער יודישער וויסענשאַפֿטליכער אינסטיטוט, העברעאי־שער אוניווערזיטעט און יחידים-וויסענשאַפֿטלער.

די פֿאָטאָגראַפֿישע סעקציע האָט צו איהר דיס־פּאָזיציע צוגעדינגען אַ צימער, וואו עס וועט איינגעאָרדענט ווערען אַ פֿאָטאָגראַפֿישע לאַבאָ־ראַטאָריע און פֿינסטער-קאַמער, האָט אַדורכגעפֿיהרט אַ גאַנצע רייהע כאַראַקטעריסטישע אויפֿנאהמען אויף די אויספֿלוגען, און האָט אַדורכגעפֿיהרט אַ גרוי־סען גאַסען-מאָנטאַזש אין די פֿאַר-פּסח-טעג, אוי־סער אַ מאָנטאַזש אויף דער קאָלאָניע אין קאַרוויע, די קאָמיסיע פֿאַר נישט-סטאַבילע הכנסות האָט איינגעאָרדענט ,פֿאַר דער צייט פֿון איהר טעטיגקייט 90 אימפּרעזעס.

אויף דער קאָלאָניע אין קאַרוויע, מיט וועל־כער עס האָבען אָנגעפֿיהרט די ה״ה גרונדמאַן און אַלטמאַן ,האָבען זיך אויפֿגעהאַלטען 295 קאָלאָ־ניסטען אַחוץ 143 עקסקורסאַנטען. די קאָלאָניע איז געווען טעטיג 87 טעג פֿון 2-טען יוני, ביז׳ן 28-טען אָקטאָבער 1934. אויספֿלוגען זענען אויף דער קאָלאָניע געמאַכט געוואָרען 37 מיט אַנ׳־אַנטייל פֿון 840 מאַן, אחוץ אַ גאַנצע רייהע אויס־פֿלוגען פֿון דעם ערשטען אינסטרוקטאָרען-לאַגער.

פֿאַר איהר קאַדענץ האָט די אָפּטרעטענדיגע פֿערוואַלטונג געמאַכט אַן׳איבערברוך, אין איהר ביז איצטיגער טעטיגקייט דערמיט, וואָס זי האָט, נישט קוקענדיג אויף די אומגעהויערע שוועריגקייטען, סיי מאַטעריעלע, סיי טעכנישע, אַרויסגעגעבען די איינציגע פֿולקאָמע געשיכטע פֿון יודען אין לאָדז, פֿון בעקאַנטען היסטאָריקער ד״ר פֿרידמאַן,

דער רעפֿעראַט, וועלכער איז מיט שפּאַנונג אויסגעהערט געוואָרען ,איז מצד די פֿערזאַמעלטע זעהר וואַרעם אויפֿגענומען געוואָרען און עס האָ־בען זיך אָנגעהויבען די דיסקוסיעס, אין וועלכע עס בעטייליגען זיך די ה״ה ניימאַן, גאָלדמאַן, גרונדמאַן ,לעווי ,פֿרידמאַן, נאַכומאָוו, שולמאַן, זעלקאָוויטש, ד״ר פֿרידמאַן, אינזש. פֿרענקעל, אַלט־מאַן, בלומשטיין, גאָרפֿינקעל און אַנדערע.

אין רעזולטאַט פֿון די דיסקוסיעס איז איינ־שטימיג אָנגענומען געוואָרען אויסצודריקען צוטרוי דער אָפּטרעטענדיגער פֿערוואַלטונג פֿאַר איהר אָנ־געשטרענגטער אַרבייט, אויסצודריקען אַ דאַנק די ה״ה זד״ר פֿרידמאַן ,אַ. לעקיך און מ. זיידע פֿאַר אינטעלעקטועלער און מאַטעריעלער מיטהילף ביים אַרויסגעבען די מאָנאָגראַפֿיע איבער יודען אין לאָדז.

דער בודזשעט-פּרעלימינאַר, וועלכער זעהט פֿאָר אַ סובסידיע אין דער הויך פֿון 200 זל. פֿאַר דעם יודישען וויסענשאַפֿטליכען אינסטיטוט, ווערט אָנגענומען מיט דער אויסבעסערונג פֿון סובווענצען: 200 זל. פֿאַר די יודישע וועלטליכע שולען און 200 זל. פֿאַר די „תרבות“-שולען.

אין דער נייער פֿערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען די ה״ה: ד״ר פֿרידמאַן, ק. גלאָגאָווסקי, ד״ר י. שלאָסער, ה. גרינפֿעלד ,אַ. לעקיך, ג. וועל נער, ז. זילבערשטיין, ש. ראָזענמאַן, מ. זיידע מ. נאַכומאָוו, מ. פֿעדער. אַלס פֿערטרעטער: מ. גאָרפֿינקעל, ב. פֿרידמאַן, און ה. שלאַם.

אין דער רעווידיר-קאָמיסיע: מ. גרויבערג, ס. פֿויסט, ה. גאָלדוואַרג און א. נאָוואָגראָדזקי.

אין חברים-געריכט: רעד. ח. י. בזשוסטאָווסקי, א. פֿרידריך, אדוו. וו. לילקער, אינזש. ס. לעבענ־האַפֿט, און מגר. כודזשאַנקע.

בעריהמטער מאַלער ליבערמאַן
שרייבט אַ בריף פֿאַר׳ן טויט וועגען דער יודישער טראַגעדיע אין דייטשלאַנד

(ענדע פֿון דער 5-טער זייט)

גיע“. ער גיט אַן׳איבערבליק פֿון פֿערשידענע ביל־דער, ווי אַזוי זיי זענען ענטשטאַנען ביי ליבער־מאַנ׳ען — ווי אַזוי ער איז געקומען צום מאָהלען בילדער פֿון איינפֿאַכען לעבען, פֿון ארבייטס-לעבען, ווי אַזוי עס האָט זיך ענטוויקעלט ביים קינסטלער די ביגונג צו מאָהלען „מענשען וואָס אַרבייטען שטיל“.

שטרוק דערמאָהנט ביי אָט דער געלעגענהייט דאָס בילד, וואָס ליבערמאַן האָט געמאָהלט פֿאַר זיין מוטער, אַ בילד, וואָס געפֿינט זיך אין דער נאַציאָנאַל-גאַלעריע אין בערלין. דאָס בילד ציגט פֿערשידענע שפּייז-פּראָדוקטען און ער איז דאָרט דער קעכער, אום צו מאַכען אַנ׳אַנגענעהם בילד פֿאַר זיין מוטער. וואָס איז געווען רעליגיעז, האָט ער דאָרט אויף דעם בילד געמאָהלט א געשאָכטענע הוהן, און דער סימן פֿון דער שחיטה איז זעהר בולט — עס איז כשר געשאָכטען.

שטרוק ענדיגט זיין רעדע מיט די ווערטער, אַז ליבערמאַן איז געווען צו פֿיל אַסימילירט אום צו קענען זיין פֿעראינטערעסירט פּאָזיטיוו מיט דעם יודענטום. ער איז געווען אַן׳אוניווערסאַלער גייסט מיט שאַרפֿען און הומאָריסטישען אויסדרוק. עס איז בעקאַנט זעהר פֿיל פֿון זיינע אַנעקדאָטען, וועלכע זענען געבליבען. זיין רעליגיעזע ריכטונג דערמאָנט אין שפּינאָזאַ׳ן; זיין גייסטיגע קולטור דערמאָנט אין געטהע׳ן. גלייכצייטיג איז ער געווען שטאָלץ מיט זיין יודענטום, און מיר דאַרפֿן אַנערקענען, אַז ער האָט פֿערגרעסערט דעם רוהם פֿון יודישען שטאַם דורך זיינע אונשטערבליכע שאַפֿונגען.

DR. MED. H. LUBICZ

פֿאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פֿריהער 43), טעל. 41-32.
עמפּפֿאַנגס-שעה׳ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָווענד.
זונטאָג און יום-טוב פֿון 9—11 בייטאָג
און יו״ט 9—1. פֿאַר דאַמען בעזונדער וואַרטע-זאַל

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פֿאָלגענדע טעג!
1) דער שעהנער פֿילם פֿון סעזאָן א. נ.
פֿירשטין מאַנטע קריסטאַ
אין די הויפּט-ראָלען:
Brygida Helm i Rudolph Forster
II.
הערליכע קאָמעדיע פֿון אַלע צייטען א.נ.
„נור נישט אין די ליפּען!“
פּראַטשטיג! פּיקאַנטעריע!
אין די הויפּט-ראָלען:
Mikołaj Rymski, Alicja Pissot
אָנהייב 4 נ.מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך כט 3 אדר ב' תרצה

אפריל

זון-אויפגאנג 5.07

זון-אונטערגאנג 6.13

נארמירונג פון דער ארבייט פון דער אגראר-קאמער

(א) לויט די בעקומענע אינסטרוקציעס האָט די וואָיעוואָדען-מאַכט אויסגעאַרבייט א גענויען פלאַן פון אַרבייט פון דער אַגראַר-קאַמער און פון דער אויפזיכט פון דער מאכט איבער דער טעטיגקייט פון דער קאמער.

די דירעקטע אויפזיכט איבער דער טעטיגקייט פון דער אַגראַר-קאַמער וועט האַלטען דער וואָיעוואָדען-אַמט, און ספעציעל אין דעם טייל פון בעזארגען מיט פראדוקטען די בעפעלקערונג און די מיליטערישע אָפטיילונגען, וואָס סטאַציאָנירען אויפן שטח פון לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

די טעטיגקייט פון דער אַגראַר-קאַמער ווערט בעשטימט — אַלס רעפרעזענטאַטיווע אינסטיטוציע פון אַגראַרער-זעלבסט-פערוואַלטונג און זי האָט די אויפגאַבע צו פאָדערן קרעדיטן פאַר די אַגראַריער און זאָרגען פאר א גערעכטען פערטיילען פון די קרעדיטען.

עס ווערען נאָך אָנגעוויזען די פינאנץ-נארמען די אָרגאַניזאַציע א. ד. גל. פון דער אגראר-קאַמער.

פערהער פון די בעשולדיגטע
אויפ'ן גרויסען פאליטישען פראצעס אין לאדז

נעכטען אינ'ם צווייטען טאָג פון גרויסען פאָליטישען פראצעס, וואָס קומט פאָר אין קרייז-געריכט געגען די 16 אַרויסגעבער און מיטאַרבייטער פון די זשורנאלען „זע שוויאַטא", „קראַניקא", „ליטעראַרישע טריבונע" א. ד. גל. איז פאָרגעקומען דער פערהער פון די בעשולדיגטע.

די לעצטע אַנערקענען זיך נישט פאַר שולדיג אין די טאַטען, וועלכע ווערען זיי פאָרגעוואָרפען אין בעשולדיגונגס-אַקט. זיי שטיצען זיך דערויף, אַז די אויסגאַבעס זענען געווען לעגאַלע און די ענטשפרעכענדע מאכט האָט געהאַט די מעגליכקייט זייער טעטיגקייט צו קאָנטראָלירען.

היינט זאָלען אויסגעהערט ווערען די ערשטע עדות.

געפעלשט וועקסלען און חרטה געקריגען
א יאהר טורמע פאר פעלשען וועקסלען

(א) דעם 21. נאוועמבער 1934 האָט זיך אין דעם אויספאָרשונגס-אַמט אין לאָדז געמאָלדען אַ געוויסער ארטור שפרינגער און ערקלערט, אַז ער איז בעגאנגען מיסברויכען און וויל ענטשפרעכענד בעשטראָפט ווערען.

שפרינגער האָט ווייטער ערקלערט, אַז ער האָט געאַרבייט אַלס בוכהאַלטער אין דער פירמע פאוועל טייכמאַן (פיעטרקאָווער 240).

אַלס אַזעלכער האָט ער געהאַט א צוטריט צו די שטעמפלען און פאפירען פון דער פירמע. ער האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט און געפעלשט וועקסלען אויף 950 זל. אונטערשרייבענדיג זיין שעף. די וועקסלען האָט ער דיסקאָנטירט אין באַנק פון די לאָדזער אינדוסטריעלער.

די אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז די זעלבסט בעשולדיגונג שטימט מיט'ן אמת און אַז שפרינגער איז בעגאנגען אַזעלכע מיסברויכען נישט דאָס ערשטע מאל.

דאָס קרייז-געריכט האָט פאַרמשפט שפרינגערן אויף אַ יאָהר טורמע.

ליקווידירט דעם איטאליענישען שטרייק
אין האפמאנס פאבריק אין זגיערזש

(א) די פאָריגע וואָך האָט אין ב. האָפמאנס פאַבריק אין זגערזש (דאָמבראָווסקיעגו 29) אויסגעבראָכען אַן איטאַליענישער שטרייק.

די פערוואַלטונג פון דער פאַבריק האָט צוליב אַ סכסוך וועגען אונטערשיד ביים אויסצאָהלען די לוינען, בעזייטיגט פון דער אַרבייט צוויי פאַבריק-דעלעגאַטען און 4 אַרבייטער.

אַלע בעשעפטיגטע אין פאַבריק אַרבייטער האָבען, אַלס צייכען פון פראטעסט געוואָרפען די אַרבייט, און איין שיכט אין דער צאָהל פון 69 מאַן, איז פערבליבען אין בנין פון פאַבריק ביי די מאַשינען.

נאָך אַן אינטערווענץ פון אַרבייטס-אינספעקטאָר איז געקומען צו אַ קאָנפערענץ און דער שטרייק איז ליקווידירט געוואָרען.

די פערוואַלטונג האָט אָפגערופען די קינדיגונג פון די דעלעגאַטען און אַרבייטער און צוגעזאָגט ריכטיג אויסצוצאָהלען די לוינען.

אלגעמיינער שטרייק אין דער פלוש-אינדוסטרי
איטאליענישער שטרייק פון די ארבייטער אין פינסטערס פאבריק

(א) אין צוזאמענהאַנג מיט דעם לאַנג דויערענדען שטרייק אין פינסטערס פאַבריק (דאָמבראָווסקיעגו 17) האָבען די אַרבייטער בעזעצט אַלע איינגענג אין דער פאַבריק, וואו עס האָבען געאַרבייט שילער און האָבען קיינעם נישט צוגעלאָזט צו דער אַרבייט.

גלייכצייטיג האָבען די אַרבייטער אין די איבריגע פאַבריקען פון פלוש-אינדוסטריע אין לאָדז ערקלערט אַ סאָלידאַריטעט-שטרייק, כדי אונטערצושטיצען די אַרבייטער פון פינסטערס פאַבריק. זיי האָבען ערקלערט, אַז דער דאָזיגער שטרייק וועט געפיהרט ווערען, ביז עס וועט געשלאָסען ווערען אַן אָפמאַך אין פינסטערס פאַבריק.

עס זענען אונטערגענומען געוואָרען אונטערהאנדלונגען און אינטערווענצען אין אַרבייטס אינספעקטאראט.

הארבע שטראפען
פאר'ן וועלען אונטערקויפען פינאנץ-בעאמטע

(א) פאר'ן לאָדזער קרייז-געריכט זענען נעכטען געשטאַנען: אַ געוויסע מינא גראָס און דער געוו. פינאַנץ-בעאַמטער אַלעקסאַנדער-באָגומיל זאַמערפעלד.

די ערשטע איז בעשולדיגט געוואָרען אין דעם, אַז זי האָט דורך דער פערמיטלונג פון זאַמערפעלד'ן געפּרובט אונטערקויפען פינאַנץ-בעאַמטע, בכדי איהר זאָלען פערקלענערט ווערען געוויסע שטייערן.

דאָס געריכט האָט גע'פסקנ'ט, אַז זאַמערפעלד'ן קומט דערפאַר צו זיצען 8 חדשים אין טורמע און דער גראָס'ן — 6 חדשים.

אינדיווידועלע טוריסטישע רייזעס אויף פסח
קיין פאלעסטינא
אָבפאָהר מיט דער שיף „POLONJA" דעם 10. אַפּריל.
איינשרייבונגען נעמט אָן WAGONS LITS COOK
לאָדז, פּיעטרי קאָווער 64. טעל. 170-77.

געפונען א טויט קינד

(א) אַ געוויסער פּיאָטר בורא האָט, געהענדיג מיט'ן פעלד ביי דער סטרעבזשינסקא גאַס, געפונען אַ טויט יונגעלע פון אַנ'ערך 7 חדשים אַלט.

פּאָליציי האָט אַריבערגעשיקט דאָס טויטע קערפּערל אין פּראָזעקטאָריום, בכדי אַדורכצופיהרען אַ סעקציע, און גלייכצייטיג פּאָראָרדענט אַן אויספאָרשונג.

זעלבסטמארד

(א) אין טויער פון הויז אויף פּיעטריקאָווער 291 האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד די היימלאָזע פּראָסטיטוטקע, די 28-יעהריגע וואַלענטינא קראַיעווסקאַ.

די פּאָגאָטאָוויע האָט זי, נאָכן ערטיילען די ערשטע הילף, אָפּגעפיהרט אין רעזערוו-שפּיטאָל.

פארפאלען

מען ברעכט הענט און פוס

(א) אויף יאַסנא 12 איז אויף די טרעפּען געפאַלען דער 44-יעהריגער יוזעף טורקעוויטש און צובראָכען אַ האַנד ווי אויך שטאַרק צוקלאַפּט דעם קאָפּ און פּנים.

אויף זשוראַווע 14 איז אויך אויף די טרעפּען געפאַלען אַ געוויסער וואַצלאַוו צוקערסקי און צובראָכען אַ פוס

קארטעל פון די שנורוואדלעס פראדוצענטען צופאלט זיך

(אג) ווי מיר דערוויסען זיך זאל אין די נאָהענטסטע טעג אין דער לאָדזער פּראָדוקציע פון שנוראַוואַדלעס פאָרקומען גרויסע ענדערונגען, עס האַנדעלט זיך, וועגען דעם, אַז דער קארטעל פון די שנוראַוואַדלעס פּראָדוצענטען צופאַלט זיך, דער דאָזיגער קארטעל איז געשאַפען געוואָרען מיט צוויי יאָהר צוריק און ער האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו רעגולירען די כאָאָטישע לאַגע, וואָס האָט געהערשט אויף דעם געביט. צום קארטעל זענען אָבער נישט צוגעשטאַנען די קליינע פּראָדוצענטען, וואָס האָבען מורא געהאַט פאַר דער קאָנקורענץ פון די גרויסע, ווי אויך איינציגע גרויסע, וואָס האָבען נישט געגלויבט אין דער עקזיסטענץ מעגליכקייטען פון קארטעל.

די גרינדער פון קארטעל האָבען געהאָפט, אַז מיט דער צייט וועט זיי געלונגען צוצוציהען די איבריגע פּראָדוצענטען אָבער די דאָזיגע האָפנונגען זענען נישט ערפילט געוואָרען און דאָס רוב פּראָדוצענטען איז געבליבען מחוץ פון קארטעל און האָבען זיך צו איהם בעצויגען נישט גינסטיג.

איצט דערוויסען מיר זיך, אַז דער קארטעל גיזאל צוליב דער שטאַרקער קאָנקורענץ פון די נישט קארטעליזירטע פּראָדוצענטען אויפגעלעזט ווערען. עס דאַרף נאָך בעטאָנט ווערען אַז צוליב דער זקאָנקורענץ זענען די פּרייזען אויף שנוראַוואַדלעס שטאַרק געפאַלען.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
פון 8–11 ביי טאָג און פון 4–9 אָוונד

יודיש
מאַריאָנעטען-שפּיל
„בערל-שמערל-טעאַטער"
אָנפיהרונג: משה בראָדערזאָן
אין קאַפע „אידעאַל"
(פּיעטריקאָווער 48)
צווייטער פּראָגראַם א. ג.
נאָר נישט געזאָרגט

עס ווערען געוויזען לאַלקעס-קאַריקאַטורען פון: דער טערקישער חזן כראַל-אַבמעט-פּאַשאַ, חזן כוסה-וויצקי; אָרהאָקאָם הנצמעל; דער דזשעשע זשאַבאָטינסקי; בען-גוריאָן; ר' סענדערל-גראַגאָר; רעגינאַ קאַנדעל-צוקער; שיינע-שייגדל מרים; יוזעף קאָהאַדלע-שמיד; מעצענאַט קאָבילקין; ר' לייבישל מורה מוריגי; ד"ר פּלויש; דאַפּוטאַטען-פּראָצעס ר' לייבעל; נח פּרים-לוצקין; שבתאי מוהל; אַנשל-מאיר קוביען און חאוואַשיניעץ טקס-קאָטער; יודקע פּאַן-לאַחנינק; שמענדריק עם שמענדריקענע; חאַלעמטי און וואַטשע-כאָווע; ראַצע מיט די צאַצע; בערל-שמערל-ברידער; פּיניעלע מויז.

היינט מיטוואָך – 1 פאָרשטעלונג
אָנהויב 10 אָוונט. קאָנסומאַציע 1 זל.

טעקסטען: משה בראָדערזאָן, י. אַבערושאַנאַק און ח. י. בזשאָסטאָווסקי. לאַלקעס געשניצט — ש. מאַבאַק סצעניס אַראַנזשירט: דוד ביגעלמאַן.

קאנטראלע פון אויטאס

היינט, ד. 3 אַפּריל דאַרפען זיך מעלדען צו רעגיסטראַציע:

פאַר דער קאָמיסיע נומער 1, וויגורא ג. (פּוסטאַ) צופאָהר דורך דער קילינסקי, פּאַסאַזשיר אויטאָס פון די אינהאַבער וועמענס פאַמיליען נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

Br ביז C

פאַר דער קאָמיסיע צוויי, אויף וויגורא גאַס צופאָהר פון שיענקעוויטש גאַס. די לאַסט אויטאָס פון די אינהאַבער וועלכערס פאַמיליען נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען:

K M N

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאָספערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קאָפּערניקא 26), מ. זונדעל עוויטש (פּיעטריקאָווער 25), (ס. באַיאַרסקי און וו. שאָט (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 139) דיכטער און לאַבאָדא 11 ליסטאָפּאַד 86).

פון יודישען לאקאטארען און סובלאקאטארען פעראיין

די טעג איז אונטערן פאָרזיץ פון ה. גרשון לענשיצקי פאָרגעקומען די יעהרליכע מיטגלידער-פערזאַמלונג.

פון אָפּגעגעבענעם בעריכט איז צו זעהן, אַז אין משך פון דער 10 חדשים'דיגער עקזיסטענץ פון פעראיין, האָבען די פעראיינס-אַדוואָקאַטען דורכגעפירט הונדערטער עקסמיסיע-דירה-געלד און רעמאָנט-פּראָצעסען, וועלכע האָבען זיך כמעט אַלעמאָל געענדיגט לטובת די לאָקאַטאָרען. ס'זענען אונטערגענומען געוואָרען אַ רייה אינטערווענצען אין פערשידענע אַמטען, דערהאַלטען געוואָרען אין פיל פאַלען „ווסטרזשימאַניעס" פון עקסמיסיעס און ס'זענען אויסגעגליכט געוואָרען פיל סכסוכים מיט די ווירטסלייט.

אין דער נייער פערוואַלטונג זענען אַריין: יעקב מאָשענבערג, וו. ראָזען, נח יאַמניק, יעקב ווילדער, יחיאל ראָטענבערג, מענדעל אַלטמאַן און י. אינפעלד.

קאַנדידאַטען: יצחק גרונוואַלד, גרשון לענשיצקי, מענדעל ווייסוואַל.

רעווידיר-קאָמיסיע: משה וואַלעצקי, יצחק קשענזשניצקי און וואָלף ראָזענבוים.

עהרען-געריכט: יעקב מאיר ערעלשטיין, יודעל נאָטליב און מענדעל ווייסוואַל.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
אָרגאַניזירט:
„ארביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 49-33
„ 65, „ 20-20

דער אונטערגאַנג פון יודישען קליינבירגערטום און די אויפגאַבען פון „אָרט"

גרויסער רעפעראַט פון דר. ל. בראַמסאָן אין „בני ברית"

אין לאָקאַל פון „בני-ברית" איז עהערנעכטען פאָרגעקומען א רעפעראַט פון דעם פאָרזיצער פון אַלוועלטליכען „אָרט", דעם בעקאַנטען עסקן ד"ר ל. בראַמסאָן. צום רעפעראַט זענען געקומען א גרויסע צאָהל איינגעלאַדענע געסט, טוער און מיטאַרבייטער אויפן געביט פון איבערשיכטען און פּראָדוקטיוויזירען די יודישע מאַסען.

נאָכדעם ווי דער פאָרזיצער פון לאָדזער „אָרט" דר. ווישעוויאַנסקי בעגריסט דעם גאַסט, האָט דר. בראַמסאָן אָנגעהויבען זיין רעפעראַט אין וועלכען ער האָט צוו. אנדערען געזאָגט:

מיר געפינען זיך איצט אין דער וועלט אין אַן עפּאָכע פון אונרוהיגקייט, אויפן פּאָליטישען האָריזאָנט רוקען זיך אָן שוואַרצע כמאַרעס און ס'שמעקט שוין אפילו מיט פולווער. איטאַליען קאָנצענטרירט מיליטער אויף די גרעניצען, פראַנקרייכס פאַרלאַמענט וויל זיך נישט פונאַנדערגעהן אוים מורא פאַר א קריג. ענגלאַנדס מיניסטאָרען פאָהרען ארום, כדי צו געפינען אַן אויסוועג, היטלער דער משונהדיגער העלד פון דער היינטיגער צייט, פאָכעט מיט דער שווערד, אָבער איך בין רוהיג — קיין קריג וועט נישט זיין. ס'וועלען זיין נאָך איבעראַשונגען, ס'וועלען צוגויפגערופען ווערען עקסטרא זיצונגען פון פעלקער-ליגע אָבער קיין קריג וועט נישט זיין. עס וועלען אָבער דאָ פאַלען קרבנות. דער ערשטער קרבן וועט זיין דער ווערסאַילער טראַקטאַט פון וועלכען מ'רייסט שטיקער שוין איצט, דער דאָזיגער טראַקטאַט פון פרידען, גלייכבערעכטיגונג און יושר וועט זיכער אומגעבּרענגט ווערען און פאַר אונז האָט דער ווערסאַילער טראַקטאַט דווקא געהאַט א גרויסע בעדייטונג, דער טראַקטאַט האָט אויפגעשטעלט נייע מלוכות, וועלכע האָבען צוגעזאָגט פאַר אלע בירגער גלייכהייט און רעכט פודען-ווייז, אָבער איינציגווייז האָבען סיי פּוילען, לעטלאַנד, ליטע רומעניען, געוואָלט ווייזען אז זיי זענען שטאַרקער ווי דער טראַקטאַט און געוויס פון די מינדערהייטען. די בעציהונג צום טראַקטאַט איז געוואָרען בלאַסער און בלאַסער און

וואָס האָבען מיר יודען געהאַט דערפון. אז אין טראַקטאַט איז פאַר אונז גאַראַנטירט גלייכבערעכטיגונג

ווען מיר זאָלען מאַכען א שפּאַציר איבער די לענדער וועלכע זענען געוואָרען זעלבסשטענדיג נאָכן קריג און פאָרשען דאָרט די לאַגע פון די יודען, וועלען מיר דערזעהען א מוראָדיג בילד, אין לעטלאַנד זענען די יודען אין די ערשטע צייטען געווען אינגאַנצען גלייכבערעכטיגט, ביז די לעטען האָבען דערפילט דעם געשמאַק פון מאַכט און אָפּגעשאַפט יעדען פונק פון גלייכבערעכטיגונג, הגם אָפיציעל איז אַלץ אין אָרדנונג, די רעגירונגס-קרייזען ווייזען נישט ארוים קיין אָפיציעלען אנטיסעמיטיזם אָבער די געזעצען ווערען אזוי צוגעשניטען אז מ'מיינט דערמיט ארוים צושטויסען די יודישע בעפעלקערונג פון אַלע פּאָזיציעס פון האַנדעל, מלאָכה, די לאָזונג איז „לעטלאַנד פאַר לעטען". דער אויסרייד איז א פערטיגער, יודען בעטרעפען אין לעטלאַנד אינגאַנצען 5 פּראָצענט און אין האַנדעל 48 פּראָצענט.

ווען מיר געהען דאַן איבער צו

ליטע

האַנדעלט די ליטווישע רעגירונג פונקט אזוי ווי די לעטישע אָבער נאָך מיט מעהר שטאַרקייט און עקשנותקייט. און ווידער איז אַלץ אָפיציעל אין אָרדנונג. נישט פאַראַן קיין אָפיציעלער אנטיסעמיטיזם אָבער דערווייל ווערט ארויסגעריסען, דאָס ווערט געטון שטילערהייט, דורך פּריוואַטע געזעלשאַפטען אזוי גערופענע, „ווערסעלניקעס", וועלכע שרייען הויך, אזוי ווי אנדערשוואו אנדערע פּאַרטייען: „מיר ליטווינער זענען די בעלי-בתים און קודם כל זענען מיר" די פערעקשנטע ליטווישע יודען זענען שוין אויך געבראָכען געוואָרען. זיי פאַלען עקאָנאָמיש, און ווידער ווייזט מען אָן אויף דער אומנאָרמאַלער עקאָנאָמישער סטרוקטור ביי יודען — 7 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג און 70 פּראָצענט אין האַנדעל.

ווען מיר נעמען ווייטער

רומעניען

איז דאָרט בכלל נישט פאַראַן קיין סיסטעמאַטישקייט אין די געזעצען, אָבער איין רויטער פאָדים ציהט זיך אדורך דער טעטיגקייט פון אַלע רעגירונגען,

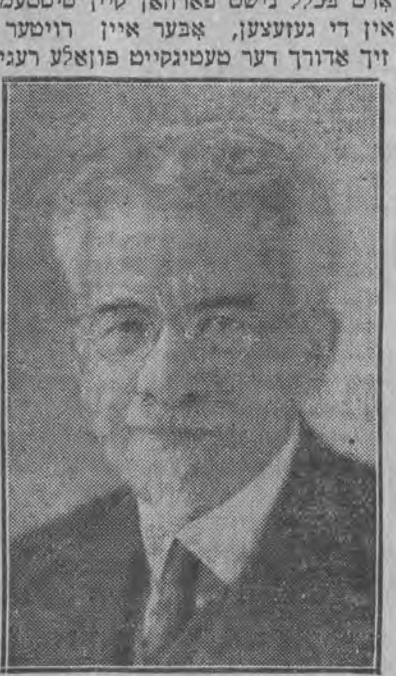

וועלכע בייטען זיך דאָרט אזוי אָפט, אונטער פערשידענע פאָרמען ווערען די יודען ארויסגעשטויסען פון האַנדעל, ווען מ'וועגדעט אָן שעהנע נעמען ווי סטאַנדאַריזאַציע, מאָדערניזאַציע, קאָנווערסיע, שטייער-אָרדינאַציע — מיינט מען אַלץ יודען, אַלץ איז געווענדעט געגען דער יודישער בעפעלקערונג.

און ווען מען פערגלייכט דאָס אַלץ מיט

פּוילען

איז דאָ נישט דאָס זעלבע? דאָס יודישע לעבען ווערט כסדר רואינירט, אומעטום גיט מען אָנצוהערען די יודען, אז זיי זענען איבריג, דאָ געהט געגען פערמיטלער, דאָרט געגען פיה און פליישׁ-סוחרים, אַנדערשוואו ווידער עטאַטיזם און כסדר גליטשען זיך ארוים פון יודישע הענט פערשידענע בעשעפטיגונגען און פרנסות. דאָס יודישע קליינבירגערטום איז פעראורטיילט צום פולשטענדיגען אונטערגאַנג. די צאָהל פּאַטענטען, וואָס יודען נעמען ארוים ווערט וואָס א יאָהר אַלץ קלענער און קלענער. דאָס איז נישט קיין צייטווייליגער פערלוסט פון אַרבייט אָדער פרנסה, נאָר דאָס איז א פערמאַנענטער צושטאַנד פון אויסזיכטסלאָזיגקייט. 55 פּראָצענט יודען קומען שוין איצט אָן אין פּוילען צו געזעלשאַפטליכע שטיצע. און דערצו איז מען אין פּוילען שוין צוגעוואוינט געוואָרען צו די צרות, נויט און עלענד.

ווען איך האָב, זאָגט דער פּרעלעגענט, אין דרום אַפריקאַ דערציילט וועגען דעם ווי

יודען שפּרינגען פון די הויכע שטאָקען

אין פּוילען, ווי מאַמעס וואַרפען אוועק זייערע קינדער ווי מען עסט אָפּפאַל פון אַלץ, וואָס לאָזט זיך נאָר, האָבען די צוהערער געשלוכצט און געוויינט, אָבער דאָ איז מען דערצו צוגעוואוינט און מ'טראַכט גאָר נישט וואָס געגען דעם איז דאָ צו טון. איך בין דער וועקער, דער שליח פון אַלוועלטליכען „אָרט", וועלכער האָט די אויפגאַבע צו דערמאָנען, אז עס מוז עפּעס געטון ווערען, ס'איז פאַראַן א פּאָזיטיווער פּראָגראַם, נישט איך האָב איהם אויסגעטראַכט, און אפילו אויך נישט „אָרט" אַליין, נאָר וויסענשאַפטלער, עקאָנאָמיסטען, וועלכע האָבען לאַנגע חדשים שטודירט די לאַגע און זיך געגריבעלט אין זייער ווייסען. דער פּראָגראַם איז דער, אז דער יודישער מענש דאַרף צוגעגרייט ווערען, אז ער זאָל קענען א פאַך, ער מוז אַריינגעשטויסען ווערען אין דער אינדוסטריע, אין דער פאַבריק, ער מוז בעזעצט ווערען אויף דער ערד, דאָס מוז געמאַכט ווערען שנעל און מיט פערהעלטניסמעסיג ביליגע מיטלען, די אַרבייט איז א גרויסע און מוז שוין אָנגעהויבען ווערען, ווייל אַלץ ברענט אונטער אונזערע פיס.

„אָרט", וועלכע עקזיסטירט שוין זייט 55 יאָהר, איז א דעמאָקראַטישע געזעלשאַפט, וועלכע שטיצט זיך אויף די יודישע מאַסען, ווען עס איז געקומען דער שרעקליכער עקאָנאָמישער קריזיס, זענען אַלץ קרבנות די ערשטע געפאַלען די יודישע מאַסען און ממילא אויך דער „אָרט". די פּאָזיציעס זענען אָבער אוונגעהאַלטען געוואָרען און זענען נישט געפאַלען.

דאָס פערמעגען פון „אָרט"

אין דער גאָרער וועלט בעשטעהט פון 55 פאַך-שולען פאַר יודען, 72 פאַך-קורסען פאַר דערוואַקסענע, א טעכניקום אין ווילנע, א לאַנדווירטשאַפטליכע שולע אין מאַריאַמפּאָל, א בעראַטונגס-שטעל אין רומעניען, 119 יודישע קאָלאָניעס, 87 וואַרשטאַטען אין רוסלאַנד, (49 אין די שטעט און 38 אין די דערפער). אין די שולעס לערנען יעדעס יאָהר 6000 דערוואַקסענע און קינדער, 30 טויזענד יודישע פאַמיליעס זענען געקאָטעוועט געוואָרען דורך אויסלערנען זיי א פאַך. דעריבער האָט „אָרט" נאָך אַזאַ בילאַנס דאָס רעכט צו רעדען וועגען נייע פּלענער. „אָרט" האָט געשאַפען קאָנסטרוקטיווע הילף פאַר די דייטשע יודען, געוועזענע אדוואָקאַטען, דאָקטוירים, פּראָפעסאָרען האָבען זיך געלערנט טעכנישע מלאָכות. איצט גרינדעט דער אַלוועלטליכער „אָרט" אַן אָפּטיילונג פאַר די דייטשע פּליטים, וואו ס'ווערט געלערנט ווערען סטאָלעריי און עלעקטראָטעכניק.

ווער זענען

די נייע פּלענער פון „אָרט" פאַר פּוילען?

קודם כל מוז מען העלפען דעם האַנדווערקער, וועלכער אַרבייט שוין, אז די יודישע מלאכה זאָל האָבען איהר פאָרטזעצונג און ווייטערדיגען קיום. ס'דאַרפען געגרינדעט ווערען און ס'וועלען געגרינדעט ווערען א נעץ פון קורסען פאַר האַנדווערקער, וואו זיי וועלען צוגעגרייט ווערען צום עקזאַמען אויף צו בעקומען דיפּלאָמען, ווייל דער האַנדווערקער אָהן דיפּלאָם, א דאַנק די געזעצען, מאַכט אומגליקליך דריי האַנדווערקער, זיך אַליין, ווייל ער איז נישט דער פולשטענדיג גלייכבערעכטיגטער האַנדווערקער (ער קען, למשל, נישט בעקומען קיין ליפערונגען), דאַן דעם געזעלען און דאָס לערן-יונגעל, ווייל אַזאַ מייסטער קען נישט בילדען קיין לערן-יונגעל.

די צווייטע אויפגאַבע איז בעזעצען די יודען אויף דער ערד נאָהענט פון דער שטאָט, זיי דאַרפען פלעגען גערטנעריי, סעדעריי, מילך-ווירטשאַפט, ספּעקטען-גערטנעריי, טויזענדער פאַמיליעס זענען אזוי ארום געראַטעוועט געוואָרען. די דריטע אויפגאַבע איז דאָס פערברייטערן די שולען אויף צו אינדוסטריאַליזירען די יודישע מאַסען. מ'מוז נאָכקומען דעם דראַנג פון דער יוגענד צו עמיגראַציע קיין ארץ ישראל און אנדערשוואו, אז זיי זאָלען זיך פריהער אויסלערנען א פאַך. אין לאָדז האָבען זיך אויף די פאַך-קורסען פערשריבען 700 מענשען, אָנגענומען האָט מען געקענט נאָר 300. די דאָזיגע מענשען דאַרפען בעקומען פאַך-בילדונג און נאָך נייע דאַרפען אַריינקומען אין די פאַך-קורסען.

אמת, צו אַזאַ גרויסע אַרבייט דאַרף מען געלד, אָבער נאָך מעהר איז נויטיג בעגייסטערונג ביי דער אַרבייט, פון דער גרויסער זאַמלונג, וועלכע ווערט איצט אדורכגעפיהרט אין אַמעריקאַ וועט א גרויסער סכום געהען פאַר פּוילען, דאָס זעלבע אויך פון ענגלאַנד, אָבער ווען די פּוילישע יודען ווילען בעקומען מעהר געלד פון אויסלאַנד, מוז זייערע אייגענע מאַטעריעלע אָנשטרענגונג זיין א גרעסערע. מ'דאַרף האָפען, אז די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג וועט ביי דער איצטיגער פערשטאַרקטער אַקציע פון „אָרט" ארויסווייזען די פערשטענדניש ווי שטענדיג.

נאָך דעם רעפעראַט פון ד"ר בראַמסאָן איז פאָר געקומען א קורצע דיסקוסיע וועגען די אויפגאַבען פון „אָרט", אין וועלכער ס'האָבען אָנטייל גענומען די ה"ה ווינאָגראַד, ד"ר קאַצענבאָגען, ראַטמ. זיידע, בוקעט, אינזש. הורוויטש, אינזש. מאַרגוליעס.

אַלע רעדנער האָבען זיך ארויסגעזאָגט פאַר אָנהויבען די פערשטאַרקטע אַקציע פאַר'ן „אָרט" און וועגען דעם אופן פון אדורכפיהרען זי. שפּעט אין אָוועגד שליסט ד"ר ווישעוויאַנסקי די ערנסטע פערזאַמלונג.

KAPELUSZE
Habiga i Hückla
POLECA
B. KLAJNBAUM
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 31.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספּעציאַל-אַרצט פאַר ווענערישע
הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
9 טראַוגוטאַ 9
טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוועגד.
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע זאַל.

ר. איזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

156

— אַלזאָ, דו בלייבסט ביי מיר?

— יאָ, פאַני, איך בלייב ביי דיר, איך דאַרף האָבען אַ מענשען מיט וועמען אַ וואָרט אַרויסצורעדען, אַנדערש וועל איך דאָס נישט אויסהאַלטען, מיין פערמעגען גיט מיר נישט שום צופרידענקייט און איך וואָלט עס גערען אוועקגעגעבען פאַר איין טאָג רוהע און צופרידענהייט...

— ס'איז נאָך נישט אַלץ פערלוירען, האָט פאַני געזאָגט, די הויפּטזאַך איז די, אַז דו ווילסט אָננעהמען די שוץ איבער דיר און די זאָרג איבערלאָזען אויף מיר.

— מאַרקוסן איז אַן'אַנגענעהמע וואַרימקייט אדורך איבער די ביינער, ער האָט געפונען א טרייסט אין די ווערטער, וועלכע פאַני האָט צו איהם גערעדט, ער האָט געוואָלט צוגעהען צו איהר אַרומנעהמען, קושען און צודריקען צו זיך, אין איצטיגען מאָמענט איז ער געווען פעהיג זיך צו ערקלערען אין ליבע צו פאַני, פאַלען פאַר איהר אויף די קניען, וויינען און בעטען, אַז דער איצטיגער צושטאַנד, אין וועלכען זי האָט איהם אַריינגעפיהרט זאָל וואָס לענגער דויערען. פאַני האָט זיין צושטאַנד אויך געפיהלט און איז געווען די גליקליכסטע פרוי אויף דער וועלט.

— אפשר האָט זי געטראָפען, וועט פאַר מיר אויך אויפשיינען די זון, אפשר וועל איך נאָך אויך האָבען די זכיה צו לעבען מיט מענשען גלייך, וואָס וואָלט דעמאָלס מיר געפעהלט? איך וואָלט געהאַט אַ מאַן, אַן'אַנשטענדיגען עהרליכען מענשען, איך האָב אַ שעהן געראָטען קינד.

ייִנגען געלד האָט זי בכלל נישט געטראַכט, דאָס איז באמת געווען א נעבען-זאַך, געוויס וואָלט זי מאַרקוסעס געלד נישט אוועקגעוואָרפען, אָבער זיין געלד איז נישט געווען די סיבה צוליב וועלכער זי האָט אַזוי שטאַרק געשטרעבט צו זיין צוזאַמען מיט מאַרקוסן.

— ביזט געוואָרען אַזוי ווי אַ קינד, האָט פאַני געזאָגט. איך בין זעהר צופרידען, איך בין אַפילו גליקליך וואָס מיר האָט זיך איינגעגעבען אין אַזאַ מאָס צו ענדערען דיין שטימונג, דו פרעהסט זיך ווי אַ קינד און דאָס איז א סימן, אַז דו וועסט קומען צוריק צי זיך און וועסט זיין דערזעלבער ווי דו ביזט אַמאָל געווען.

— איך וויל דאָס פאַני, איך שטרעב דערצו, איך האָב שוין אַזוי לאַנג נישט געלאַכט, שוין אַזוי לאַנג זיך נישט געפרעהט, אַזוי לאַנג נישט געפיהלט אַזאַ וואַרימקייט אין האַרץ און אזא ווייכקייט אין דער נשמה, איך האָב געמיינט, אַז פאַר מיר האָט זיך געענדיגט די וועלט, אַז איך האָב שוין נישט מעהר קיין צוקונפט. דער גליקליכער צופאַל האָט געוואָלט, אַז איך זאָל זיך מיט דיר בעגעגענען אין דער מינוט פון לעצטער פערצווייפלונג, פון דער לעצטער רעזיגנאַציע. ווער ווייסט, צי איך וואָלט געקענט בעקעמפען די שוועריגקייטען, וועלכע האָבען זיך מיר געשטעלט אין וועג ווען איך וואָלט זיך נישט מיט דיר איצט בעגעגענט, דעריבער בין איך דיר אַזוי שטאַרק דאַנקבאַר, אַזוי אונענדליך דאַנקבאַר.

פאַני האָט פערשטאַנען, אַז ס'איז געקומען דער ענטשפּרעכענדער מאָמענט מיט איהם ערנסט צו רעדען און זי האָט געזאָגט האַלב ערנסט און האַלב אין וויץ.

— און וואָס וועל איך בעקומען פון שמעון מאַרקוס פאַר דער דאָזיגער דאַנקבאַרקייט זיינע.

שמעון האָט זי אָנגעקוקט, אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט אַרויסדרינגען צי פאַני רעדט ערנסט אָדער נישט און האָט אויך אין דעמזעלבען טאָן געענטפערט.

— אַלץ וואָס פאַני וועט בעפעהלען וועט באַלד ערפילט ווערען.

— צי טאַקע אַלץ? אפשר זענען פאַרהאַן אויסנאַהמען.

— קיין שום אויסנאַהמען, אַלץ וואָס פאַני וועט נאָר פערלאַנגען.

— פאַני פערלאַנגט גאָרנישט, זי וויל נישט בעצאָהלט, זי וויל נאָר, אַז אַזוי ווי זי האָט גליקליך געמאַכט א מענשען זאָל דער דאָזיגער מענש אָפּצאָהלען מיט דעם זעלבען, ער זאָל גליקליך מאַכען מיך.

— מיט וואָס וואָלט איך דאָס געקאָנט טון? זאָגט און בעפעהלט.

— ס'איז צייט, אַז איך און אויך דו זאָלען מיר שוין אָנהויבען אין דער צוקונפט אַ ניי לעבען, אַ רוהיג און נאָרמאַל לעבען.

— געוויס ביזט דו גערעכט, געוויס וואָלט געווען צייט דערויף...

מאַרקוס האָט זיך ערשט איצט געכאַפּט וואָס פאַני האָט אין זינען, ערשט איצט האָט ער פערשטאַנען איהרע אינטענציען און איהם האָט דער ענין אָנגעהויבען אַריינצוקריכען אין קאָפּ אַריין...

— יאָ פאַני האָט דאָס איך זינען און זי איז דאָך גערעכט פאַרוואָס איז דאָס מיר נישט איינגעפאַלען? קען דען זיין אַ גלייכערע זאַך, ניין אַנדערש קען נישט זיין.

שמעון איז אַרויפגעפאַלען אויף פאַנין און זי אָנגעהויבען קושען, פאַני אַנדערש קען נישט זיין, געוויס דאַרף פון מיר און דיר אויסגעקאָוועט ווערען איין נשמה, איין האַרץ און אַפילו איין גוף. דו ביזט גערעכט, געוויס דאַרף איך מיט דיר אָנהויבען א ניי לעבען, א נאָרמאַל רוהיג לעבען, פאַני איז געווען איבערראַשט פון דעם וואָס מאַרקוס האָט אַזוי גיך פערשטאַנען איהרע געדאַנקען און אַזוי שנעל מסכים געווען דערויף צו וואָס זי האָט אַזוי שטאַרק געשטרעבט, פאַני האָט איהם געענטפערט אויף זיינע צערטליכקייטען.

— שמעון, איך ליב דיך, איך ליב דיך שטאַרק..

— איך קען ווענען מיר דאָס נישט זאָגען, איך ווייס נישט, צי איך בין פערליבט אין דיר אָדער נישט, איך קען דאָס נישט אין איצטיגען מאָמענט פעסטשטעלען, אָבער אז איך וויל מיט דיר בלייבען אויף אייביג וועגען דעם קענען שוין קיין צוויי מיינונגען נישט זיין.

פאַני האָט אַרומגענומען מאַרקוסן און זייערע ליפּען האָבען זיך צונויפגעטראָפען אין א לאַנגען הייסען קוש.

נאָך דעם איז שוין אַלץ געווען ערלעדיגט, מאַרקוס מיט פאַנין האָבען זיך שוין בעטראַכט ווי מאַן און ווייב אַנדערש האָט שוין נישט געקענט זיין. פאַני איז דער גליקליכסטער מענש אויף דער וועלט, מאַרקוס האָט זיך געפיהלט ווי ניי געבוירען. מאַרקוס האָט צוגעזאָגט דאָס קינד צו בעטראַכטען ווי זיין אייגענס, און אויב מאַרקוס האָט צוגעזאָגט, האָט פאַני געוואוסט, אַז אַנדערש וועט שוין נישט זיין.

— — — — — — — — — —

אין דערזעלבער צייט ווען מאַרקוס איז צוזאַמען געזעסען מיט פאַני, ווען זיי האָבען געשפּינען די טרוימען פון זייער צוקונפטיגען לעבען, ווען זיי האָבען זיך צוריק געפינען און געווען גליקליך, ווען ס'איז בעשטימט געוואָרען די צוקונפט פון צוויי יונגע לעבענס — אין דעמזעלבען מאָמענט האָט דושאָן קיסטער געגעבען זיין הסכמה אויף צו בלייבען אַליין מיט שולמיתן אין דער קאַמער ביז צום לעצטען מאָמענט פון זייער לעבען, אין דעמזעלבען מאָמענט האָט דער טורמע-אויפזעהער בעגלייט דושאָן און שולמיתן אין דער קאַמער אַריין. אינגאַנצען זענען פערבליבען נאָך עטליכע שעה צו דער עקזעקוציע, ווען דער תליון וועט דאַרפען איינעם נאָכ'ן אַנדערען פיר מענשען אויפהענגען.

(פאָרטזעצונג קומט)

זאל פילהארמאניע, טעל. 84-213 הייבט, מיטוואך, דעם 3-טען אפריל ד. י. 8.30 אווענד

אנ׳אווענד פון HANKA ORDONÓWNA און IGO SYM

אין א נייעם רעפערטואר פול מיט גראטעסק, הומאר און סענטימענט.

די איבעריגע בילעטען פערקויפט היינט די פילהארמאניע-קאסע.

דעלעגאציע פון סעזאן-ארבייטער

בעטען זאל אנהויבען די רעגו-לאציע-ארבייטען

(א) אין דער וואסער-מעליאראציע-אפטיילונג פון וואיעוואדען-אמט אין לאדז האט אינטערוועירט א דעלעגאציע פון סעזאן-ארבייטער פון פאביאניץ און רודא-פאביאניץ, און געבעטען מען זאל צואיילען די סעזאן-ארבייטען פון רעגולירען די ברעגען פון די טייכלעך דאבזשינקא אין פאביאניץ און אלעכאווקא און נערו אין רודא-פאביאניץ.

בעשיינונגען פאר ארבייטסלאזע

וועלען פון 15-טען אן ארויסגעבען די מעלדונגס-אמטען

פון 15-טען ד. ח. אן, וועלען די פאליציי-קאמי-סאריאטען מעהר נישט ארויסגעבען קיין בעשייניגונ-גען פאר ארבייטסלאזע אויף צו בעקומען אונטער-שטיצונגען.

פון דעם טאג אן וועלען אזעלכע בעשייניגונגען ארויסגעבען די מעלדונגס-אמטען.

פארן נישט האלטען זיך ביים קאלעקטיווען אפמאך

(א) פאר׳ן נישט האלטען זיך ביים קאלעק-טיווען אפמאך און רעדוצירען די ארבייטער-לוי-נען, איז דער אינהאבער פון א מעכאנישער וועבעריי, שלום מארקאוויטש (שענקעוויטשא 113) דורך דעם שטראף-רעפעראט ביים ארבייטס-אינספעק-טאריאט פערמשפט געווארען אויף 400 זלאטעס שטראף, אדער צו זיצען 7 טעג אין ארעסט.

פארפאלען ביי דער ארבייט

(א) נטע ראך (וויזנערא 35) איז ארבייטענדיג ביים טינקעווען דאס הויז, אראפגעפאלען פון די רושטאוואניעס פון דער הויך פון 1-טען שטאק און שווער פערוואונדעט געווארען.

* * *

אין דער פאבריק פון ה. עפשטיין גדאנסקא 77 איז ביי דער ארבייט ביים פערלעגען דעם טראנס-מיסיע-פאס פערוואונדעט געווארען די ארביי-טערין אנא בארטשוק.

ביידע זענען אפגעפיהרט געווארען אין קרייז-שפיטאל.

ארונטערגעפאלען אונטערן טראמוואי

(א) אויף רוג 11 ליסטאפאדא און צמענטארנא איז אונטערן טראמוואי ארונטערגעפאלען דער 16-יעהריגער זיגמונד אוטשארעק (אגראדאווא 9) די פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

בריף אין רעדאקציע

צו דער חשוב׳ער רעדאקציע פון „נייעם פאלקס בלאט" אין לאדז.

אין נאמען פון אנ׳ערך 30 יודישע זעלנער, וועלכע זענען רעקרוטירט אין 70-טען פיעכאטא פולק אין פלעשעוו, בעטען מיר אייך אפצודרוקען די פאלגענדע שורות פאר וועלכע מיר דאנקען אייך פאראויס:

מיר א גרופע פון אנ׳ערך 30 יודישע זעלנער דראהט נכשל צו ווערען מיט אכילת חמץ און טרפות אום פסח, ווייל די יודישע קהלה אין פלע-שעוו צעהלט אנ׳ערך פון 12—13 דאס הייסט 12 דרייצעהן יודישע פאמיליעס און זי איז נישט בכח אויסצוהאלטען די יודישע זעלנער מיט כשר עסען אום פסח. דעריבער האט זיך צו אונז גע-ווענדעט א פארשטעהער פון דער יודישער קהלה אין פלעשעוו און האט אונז ערקלעהרט, אז די יו-דישע זעלנער, וואס ווילען עסען כשר אום פסח, מוזען בעצאהלען פאראויס פאר 8 טעג פסח צו 2 זל. 25 גר. א טאג און היות ווי פאר „סטראוו-נע" בעקומט מען נאר 52 גר. א טאג קומט אויס, אז מען מוז צוצאהלען 1,73 א טאג דאס הייסט פאר 8 טאג פסח 13,84 זל. און דאס איז כמעט קיינער נישט בכח צו בעצאהלען און היות ווי כמעט אלע יודישע זעלנער זענען לאדזער, ווענדען מיר זיך דורך אייער פערמיטלונג צו דער יודישער קהלה און ראבינאט אין לאדז, וועלכע פערזארגט אויף אזא שיינעם אופן די יודישע זעלנער אין לאדז מיט כשר עסען אויף פסח, זי זאל נישט לזען איהרע אייגענע קינדער, וועלכע דינען אין דער פרעמד, נכשל ווערען מיט אכילת חמץ און טרפות אים פסח, ווייל ביי זייער בעסטען ווילען זענען זיי נישט בכח זיך אויסצוהאלטען איז פסח מיט כשר עסען.

אין נאמען פון אנ׳ערך 30 יודישע זעלנער
יחזקאל יצחק פעדערמאן לאדז פולנאצנא 9.
קלמן זילבערבערג לאדז פיעטרקאווער 128.

בעמערקונג. גלייכצייטיג האבען מיר אוועקגע שיקט א בריף מיט די זעלבע ביטע צו דער לאדזער יודישער קהלה ד. ז.

לאזאר פוקס-אקאדעמיע

קומט פאר היינט 8,45 אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

די לאדזער יודישע געזעלשאפט ארגאניזירט היינט א טרויער-אקאדעמיע געווידמעט דעם אנדענק פון דעם מיט 2 חדשים צוריק פערשטארבענעם רעד. לאזאר פוקס, וועמענס ליטעראַ, הילכיגע און פער-נינפטיגע ווארט איז אזוי פריהצייטיג פערשוויגען געווארען.

דער טרויער נאך דעם אידעלען מענשען און זשורנאליסט, דער טיפער צער נאך דעם טויט פונם אימפולסיווען, טעמפעראמענטפולען קולטור-טוער, לאזאר פוקס, לאזט זיך נאך אלץ נישט פערטומלען דורך דער טאג-טעגליכער זארג. דער אנדענק נאך איהם האט נאך נישט אנגעהויבען צו פערבלאסען, ווייל צו טיף האט זיך די פערזענליכקייט לאזאר פוקס איינגעקריצט אין דעם זכרון פון זיינע נא-הענטע און פריינד, וואס האבען מיט איהם יאהרען-לאנג מיטגעארבייט, און זענען פון איהם דערצוי-גען געווארען.

צו איינגעבאקען איז ער געווען אין די הערצער פון די אלע, וואס זענען געקומען אין זיינע גבול׳ן און גענאסען פון זיין ווייט-ארויסשטראהלענדען אינ-טעלעקט.

אין די אלע אנשטאלטונגען און אינסטיטוציעס, אין די אלע בעזונדערע קולטור-קרייזען, וואו ער האט ארייגעגאטעמט זיין טיפען ערנסט, זיין ברויזענדען גייסט, זיין שעפערישען זין פאר זאכליכער ארבייט— פעהלט ער אויף שריט און טריט.

אונפערגעסליך איז ער היינט-צו-טאג, און אונ-פערגעסליך וועט ער בלייבען, לאזאר פוקס.

אין דער היינטיגער אנדענק-אקאדעמיע טרעטען אויף: רעד. י. אוגער, רעד. זלמן רייזען (ווילנע), דיכטער יצחק קאצענעלסאן, ד״ר ווילהעלם פאלעק, לייזער לעווין, מרים ארלעסקא, בראניסלאוו ראט-שטאט, דארא סקורי, משה בראדערזאהן א. א.

די אקאדעמיע הויבט זיך אן היינט מיטוואך, 8.45 אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

א שטרייק אין דער מלוכה׳שער בראנפען-פאבריק

(א) אין דער מלוכה׳שער בראנפען-פאבריק (אויף ראקיטשינער און זאגאניקאווא) איז נעכטען אויס-געבראכען אנ׳איטאליענישער שטרייק.

אלע ארבייטער האבען אפגעשטעלט די ארבייט און געבליבען זיצען אין דער פאבריק, מחמת ס׳זע-נען לעצטענס בעזייטיגט געווארען די פאבריקס-דע-לעגאטען, וואס האבען אינטערווענירט לטובת די ארבייטער.

עס זענען שוין פערפיהרט געווארען אונטער-האנדלונגען, בכדי צו ליקווידירען דעם סכסוך.

זאל פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20, טעל. 84-213

פאר׳ן אפפאהרען נאך פאריז
וועט דער
„אראראט"
קינסטל. אנס. משה בראדערזאן
זיך געזעגנען מיט לאדז
בלויז
שבת, דעם 6-טען אפריל
פינקטליך 9 אוונט.
פרטים מארגן!
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

„תומכי אורחים" ארגאניזירט א גרויסע פסח-אקציע

(אויפרוף)

דער פעראיין „תומכי אורחים" האט בעשלא-סען, אזוי ווי אלע יאהר, אויך אויף דעם היי-יאה-ריגען פסח אונטערצונעמען א הילפס-אקציע פאר בכבוד׳ע און ארימע פאמיליעס, ס׳וועט איינגע-ארדענט ווערען א פסח-קוך פאר אייניגע הונדערט פערזאן און 1000 פאמיליעס וועלען בעקומען פרא-דוקטען אין נאטור אויף גאנץ פסח.

ווי יעדען איז בעוואוסט, איז דאס היינטיגע יאהר די פרעקווענץ פון די מקבלים פילפאכיג גרעסער ווי ביי די אלע ביז-איצטיגע פסח-אקציעס. ווייל די נויט איז שרעקליך, דער אויסערליכער מענש קאן דאס גאר נישט בעגרייפען, נאר דער וואס זעהט מיט אייגענע אויגען, זיצענדיג 1 שעה צייט אין פעראיין „תומכי אורחים". טרויעריגע בילדלעך, ווי אונזערע נאהענטע ברידער און שוועס-טער, איינגעשרימפענע שוין 99 פראצ. טויטע בעטען זיך דאס מען זאל זיי העלפען אין זייער נויט און שטיצען אויף דעם גרויסען יום-טוב פסח. אבער ליידער, די פערוואלטונג איז מאכטלאז, ווייל אין איצטיגען מאמענט איז שוין פערשריבען צירקא 500 פאמיליעס און אזעלכע פערזאנען, וועלכע זענען נאך מיט 2 יאהר צוריק געוועזען די נותנים פאר „תומכי אורחים". און די קאסע איז פארלויפיג פוסט ווייל פון די איינצעלנע גע-זאמלעטע גראשענס איז שווער צוזאמענצושטעלען די גרויסע טויזענדער זלאטעס.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער בעפעל-קערונג פון דער גרויסער יודישער שטאט לאדז: אונ-טערשטיצט די פסח-אקציע מיט א ברייטער האנד ווייל הונדערטער פאמיליעס וועלען א דאנק „תומ-כי אורחים" האבען די מעגליכקייט צו פייערען דעם גרויסען יודישען יום-טוב פסח. צו דעם צוועק וועלען זיך צו אייך ווענדען דעלעגאציעס פון אונ-זער ג׳ פרויען-קאמיטעט, פערוואלטונגס-מיטגלי-דער און ווירטשאפטס-קאמיסיע מיט ספעציעלע שפענדע-בלאקס און מיר בעטען דאס יעדער זאל צוטראגען זיין געהעריגע שפענדע פאר אונזער פסח-אקציע.

אין ערווארטונג, אז די אקציע וועט ווערען גוטוויליג און מיט א ברייטער האנד אונטערשטיצט
צייכענען מיט דרך ארץ

די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים"
פרעזעס — דאזאר משה בענדער

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

ארבייטסלאזער-פאנד אנגע-שלאסען אין ארבייטס-פאנד

אין שייכות דערמיט, וואס פון 1-טען אפריל אן איז דער ארבייטסלאזער-פאנד אנגעשלאסען געווא-רען צום ארבייט-פאנד, זענען אלע ענינים פון ארבייטסלאזען-פאנד פון 1-טען אפריל איבערגע איזען געווארען דער וואיעוואדישער ארבייטס-פאנד ניורא, בעדנארסקא 24.

פון דער פויליש-שוועדישער געזעלשאפט

געוועהלט א נייע פערוואלטונג

אין לאקאל פון שוועדישען קאנסולאט איז פאר-געקומען א פערזאמלונג פון דער פויליש-שוועדישער געזעלשאפט.

די פערזאמלונג האט געעפענט קאנסול מאקס קאן. אלס פארזיצער פון דער פערזאמלונג איז גע-וועהלט געווארען דיר. מאטיסקא.

נאך דער רעדע פון רעיענט א. זשעווסקי איז גע-וועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג און רעוו. קא-מיסיע.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין די ה״ה פרעזעס — פרוי אנא ליזא מאלאכאווסקא, 1-טער וויצע-פרעזעס — פולקאווניק בילערסקי, 2-טער וויצע-פרעזעס — רעיענט אלעקס. זשעווסקי, 3-טער וויצע-פרעזעס — דיר. איזשיצקי, גענ. סעק-רעטאר — דיר. עבעראוויטש, קאסיר — דיר. באַ-סאק, מיטגלידער: וויצע-וואיעוואדע פאטאצקי, אינ-זשיניער סקרוטקאווסקא, קאנסול מאקס קאן, דר. כאמיטש.

פערטרעטער: רעד. פראבסט, דיר. מאטיסקא און ד״ר יאכעלזאן.

רעוו. קאמיסיע: גענעראל מאלאכאווסקי, קאמענ-דאנט ניעדזשעלסקי און עדוואַרד שטאניץ

דער שטרייק אין דער זאקען-אינדוסטריע דויערט

(א) די נעכטיגע קאנפערענץ אין ארבייטס-אינ-ספעקטאריאט וועגען דעם שטרייק אין דער זאקען-אינדוסטריע האט נישט געגעבען קיין רעזולטאט, און דעריבער דויערט דער שטרייק ווייטער.

עס שטרייקען אנ׳ערך 600 ארבייטער.

בירא-בידזשאן אויפ׳ן לאדזער עקראן

דאס פראקלאמירען דורך דער ראטען-רעגירונג בירא-בידזשאן אלס אויטאנאמיע יודישע רעפובליק, האט אויפגערודערט די גאנצע יודישע עפענטליכקייט אהן אונטערשיד פון ריכטונג, וועלכע קוקט מיט שפאנונג אויף דער ענטוויקלונג פון דאזיגען לאנד אויפ׳ן ווייטען מזרח.

ראטענפערבאנד האט געפילמט די ארבייט און ענטוויקלונג פון דאזיגען לאנד, די ברכה פון יודי-שען אויפבוי און דאס בילד מיט זיין פאלקסטימליכע מוזיק, יודישע טענץ, יודישע איבערבוי, ניי-יודישע לעבען אין ווייטען מזרח, וואס ווערט דורך יודישע ארבייטס-הענט פערוואנדעלט אין א אייראפעאיש לאנד. „מנחם-מענדעל אויפ׳ן טראקטאר", דאס איז א ניי קאפיטעל יודישע געשיכטע. דער דאזיגער פילם וועלכער ווערט דאס ערשטע מאל געוויזען אין פוי-לען, צוזאמען מיט׳ן בעריהמטען סאוויעטישען פילם: „נייע מענשען" ווערט פון היינטיגען דאנערשטאג אן געוויזען אין קינא „מיראזש".

קינא-טעאטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלגענדע טעג!
1-טע סאוויעטישע מוזיקאל. קאמעדיע א.נ.
„די וועלט לאכט"
(Wesołyje Rebiata)
אין די הויפט-ראלען: די בעריהמטעסטע ארטיסטען פון ראטען-פערבאנד
L. Utiesiow, L. Orłow, N. Stichow
אויסער׳ן פראגראם: וואכען-זשורנאל פון Paramount און P.A.T.
פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר. II פל. 85 גר., I פל. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

„לאנדאי, קראקא, חדרה און דער פלעביסציט אין הסתדרות“

דאנערשטאג קומט פאר א מיטינג איינגעארדענט דורך דער היגער רעוויזיאניסטישער ארגאניזאציע אויף ד. ט.: לאנדאן, קראקא, חדרה און דער פלע־ביסציט פון הסתדרות. מיט רעדעס וועלען ארויס־טרעטען די רעוויזיאניסטישע טוער אינזש. עלפערן, ראטמ. זיידע, מאג. בערקאל און קלינגבייל.

„דער וויסענשאפטליכער אנטי־סעמיטיזם אין פוילען“

רעפעראט פון פרוי ד״ר פאזנאנסקא היינט אין „וויזא“

היינט 9 אוו. קומט פאר אין לאקאל פון „וויזא“ (שיענקעוויטשא 26) א געזעלשאפטליכער גלעזעל־טיי פערבונדען מיט א רעפעראט פון פרוי ד״ר פאזנאנ־סקא א. ד. ט. „דער וויסענשאפטליכער אנטיסעמי־טיזם אין פוילען“.

פרייער אריינגאנג פאר מיטגלידער און אריינ־געפיהרטע געסט.

היינטיגער אויפטריט פון האנאק ארדאנובנא און איגא סים אין „פילהארמאניע“

היינט 8.30 אוועטנד טרעטען אויף אין פילהאר־מאניע די מייסטערין פון פוילישען ליד, די אונפער־גלייכליכע האנקא ארדאנובנא צוזאמען מיט דעם ליב־לינג פון פוילען איגא סים.

אין פראגראם לידער און לידלעך פון טובים, העמאר, גאלטשינסקי, טישקיעוויטש און אייגענע.

דער אוועטנד האט ארויסגערופען א שטארקען אינ־טערעס ביים לאדזער עולם.

די קליינע צאהל בילעטען איז נאך צו בעקומען היינט אין קאסע פון פילהארמאניע.

קאנצערט פון דער ערשטער לאורעאטקע אין פילהארמאניע

מארגען 8.30 אוועטנד קומט פאר אין פילהארמא־ניע דער לאנג־ערווארטעטער קאנצערט פון דער ערש־טער לאורעאטקע פון אינטערנאציאנאלען פידעל־קאנקורס, עס טרעט אויף די 15־יעהריגע קינסטלע־רין זשענעט נעווע.

דער דאזיגער קאנצערט אין פילהארמאניע וועט זיין דער איינציגער אין דעם סעזאן, ווייל די פידעל־קינסטלערין פאהרט שוין צוריק קיין פראנקרייך.

אין פראגראם: בעטהאווען, באך, בראהמס, וויעניאווסקי, ראוועל און אנדערע. אקאמפאנירען וועט דער בעקאנטער ארטור באלזאם.

די קליינע צאהל איבערגעבליבענע בילעטען איז נאך צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אראראט קומט זיך געזעגענען מיט לאדז

אונזער אלט בעקאנטער „אראראט“ קומט צו־פאהרען נאך לאדז, כדי זיך צו געזעגענען מיט זיין היים־שטאט.

„אראראט“ פאהרט בקרוב אפ קיין פאריז. אין לאדז וועט ער נאך געבען אן איינציגע פאר־שטעלונג שבת דעם 6־טען אפריל אין פילהאר־מאניע־זאל.

דאס וועט זיין א געזעגענונגס־פארשטעלונג מיט אלע פריינד פון „אראראט“ און מיט אלע טעאטער־בעזוכער.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	–	88.75
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע			–	46.50
4 „	דאלערובקא			–	53.50
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)				68.75
5 „	ווארשאווער פ.־ב.	1934			60.38
5 „	לאדזער	.			52.00
ענגלישער פונט	–	–	–		25.70
דאלאר אפיצ.	5.31	נישט אפיצ.	–		5.26
גאלד־דאלאר	–	–	–	–	8 .93
גאלד־רובל	–	–	–	–	4.63
דייטשער מארק	–	–	–		1.98

מעלדונג

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן קאנצערט, וואס קומט פאר דעם 21־טען אפריל ד. ה. פאדערן מיר אויף אונזערע כאר־מיטגלידער נארמאל און פינקטליך צו בעזוכען די פראבען, וועלכע קומען פאר דריי מאל אין וואך דינסטאג, פרייטאג און שבת אין אייגע־נעם לאקאל נארוטאוויטשא 32.

די פערוואלטונג

SALA MALINOWA GRAND-HOTELU

פון דעם 1־טען אפריל ד. י. קאנצערטירען די בעקאנטע קאמפאזיטארען Gold i Petersburski מיט זייער פענאמענאלען אנסאמבל. געגצליך ניי פראגראם. Natano Roy (עקראבאטישער עקס־צענטרישער דועט); Olga Abranówna

(קלאסישע טענצערקע). בעמערקונג: דינסטאג, שבת, זונטאג און יום־טוב פון 5.30 ביז 7.30 אוונטנד „FIVE O'CLOCK“ מיט׳ן גאנצען פראגראם. מיר עמפפעהלען אונזערע מיטאגען פון 4 גענג צום פרייז 2.50 זל.

צום ערשטען מאל אין פוילען! די יודישע רעפובליק אין ראטען־פערבאנד

ביראָ־בידזשאן

(דאס נייע לעבען אויפן ווייטען מזרח)

איהר אויפבוי און ענטוויקלונג. יודישע פרייד און לייד. יודישע פאלקס־לידער און פאלקס־מוזיק. —

אין דער יודישער שפראך!

דאס איז דער סאוויעטישער פילם. וואס ווערט פון מארגען דאנערשטאג, ד׳ 4 אפריל געוויזען אין

קינא „MIRAŻ“ (קאנסטאנטינער 16)

צוזאמען מיט׳ן צווייטען סאוויעטישען פילם: „נייע מענשען“ ● ביידע פילמען פאר איין בילעט! די פרייזען נישט געהעכערט.

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט גרויסע פרעמיערע! די פרעהליכסטע אפערעטקע פון Franc Lehar א.ג.

„פריילעכע אלמנה“

אין די הויפט־ראלן: JEANETTE MACDONALD, MAURICE CHEVALIER

רעזשי: ERNST LUBICZ

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

od zł. 15.—
Eleganckie
buciki sportowe
we wszystkich kolorach
Alfred Heine, ul. Pomorska 24, tel. 175-74.
Żadnych filji nie posiadam.

צוליב׳ן קריזיס!

ביליג און גוט! ● רעעל און פינקטליך!

די בעוואוסטע יודישע בעמישע ווע שערייל און פארבעריי

„עריקא“

מליבארסקא 2, (ביים רוג בושעושינער)

וואשט כעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו קאנקורענץ־פרייזען, אלערליי דאמען־ און מענער־גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, פוטער, ציהט גארדינען אויף ראהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטייפע און ווייכע וועש.

בילינער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ׳אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר א סוועטער, פון 1.75 פאסאנירען א קאפעלוש, 50 גר. אנ׳אויבער העמד, 15 גר. א קראגען.

שנעל־דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס: בריף־בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנצן, פערלאבונגס־ און חתונה־קארטען, וויזיט־קארטען, טריקא־ און קאנפעקציע־עטי־קעטען, שטרימף־באנדראלען

רעעל מאדערן און שעהן און ביליג!!!

שיימרען

מיט פאריזער שריפטען און פערטיגע שיימלען ביי קערש. סקווערא 15

Dr. med. Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנק. ZACHODNIA 59a, tel. 148-95 נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4–8 אוועגד.

Dr. J. Neuman

כירורג

(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא).

נעמט אן אין דערהיים פון 6–8 אוונטנד

זאכאדניא 57, טעל. 128-95

ד״ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל. אונבעמיטעלטע — לטעשניצע־פרייזן

KOLUMNA

Pensjonat BESSEROWEJ, tel. 4

מט אן בעשטעלונגען אויף פסח.

צוגענגליכע פרייזען.

צו די ה״ה גנבים! נעכטען 11 פריה האט מען ביי מיר אויף צעגעלניאנא 1, אין דער צוקערניע אוועקגע׳גנב׳עט א פעקעל מאנופאקטור. די ערליכע גנבים ווערען געבעטען אפצוגעבען געגען גרויסע בעלוינונג פיעטריקאווער 22, אין דער עקספעדיציע „לביב“ אדער צעגעל־ניאנא 2, אין דער הערבאטשארניע, פאר לאנדעסמאן, רזשעשאוו. — דיסקרעציע שטרענג געזיכערט! 7050

Od 1-go nowe kursy języków angielskiego, niemieckiego, francuskiego dla początkujących i zaawansowanych. Zgłoszenia codz. od 10–2 i 4–8 w Dyrekcji Studjum Językowego Piotrkowska 31. II p. fr. Miesięcznie 5 zł. 9969

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז, 6־טער שערפיען 2 (עק פיעטריק.) 8689

ראקאלען

אין צענטרום, א פענסטער אויף וואסער צו פערדינגען. טעל. 256-69. 046

צו פערמיטען א זייף־פאבריק מיט אלע איינריכטונגען מיט א קאנצעסיע, ווי אויך א וואוינונג אויף נאוראט 93. צו ערפאהרען ביים וועכטער. 7029

קליינע אנאנסען 1 זלאטי. אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

א גוטער מיטנייהער צו מענער־בעשטעלט ווערט זאפארט געזוכט פיעטרי־קאווער 28, וואוין: 31.

עס ווערט געזוכט א פערקויפערין א פריילין אין א קאלאניאל־געוועלב. צו ערפאהרען באלוטער מארק נומר 8 אין גאלאנטעריע־געשעפט. 7043

נויטיג א קוואליפיצירטע פערקוי־פערין אין שיך־געשעפט זאנדבערג, פיעט־ריקאווער 161.

פערשידענעס

א עלעקטרישע מאנגעל מיט א גרויסע קונדשאפט פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען זאוואדזקא 48 פראנט. 047

א קרעדענס אין גוטען צושטאנד געלעגענהייטליך צו פערקויפען. צו ער־פאהרען פילסודסקיעגא 39, פראנט, 1. שטאק, וו. 13. 7049

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה

פאר׳ן טעקסט—8 גר. פרייטאג און ערב־יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4 .
זאגן טעקסט—12 . . . . 18— . . . .
בייטער דער שטארט 60 פראצ. טייערער, אויפלאגנג 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס מעטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא— 1 דאל.

פאהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצושטעלן פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג ניש ט פעראנט־ווארטליך. די אדמיני, איז אפען טייטאג און פיינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman